

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ

ЗВІТ

ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ
ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
У 2017–2026 рр.

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ

З В І Т

**про діяльність Національної академії
педагогічних наук України
у 2017 - 2026 рр.**

Київ - 2026

Редакційна колегія:
Кремень В.Г. (голова),
Луговий В.І. (заступник голови),
Топузов О.М. (заступник голови),
Сисоєва С.О., Панок В.Г.,
Ляшенко О.І., Ничкало Н.Г., Саух П.Ю.,
Регейло І.Ю. (секретар)

Рекомендовано до друку
постановою Президії НАПН України
від 10 вересня 2026 р. № 1-2/11-182

**Звіт про діяльність Національної академії педагогічних наук України
у 2017 – 2026 рр.** / За заг. ред. В.Г. Кременя. Київ: НАПН України, 2026. 54 с.
<https://doi.org/10.37472/zvit2017-2026>

У звіті представлено результати діяльності Національної академії педагогічних наук України у 2017 – 2026 рр. – період, позначений масштабними суспільними викликами, зокрема пандемією COVID-19 та загарбницькою війною РФ проти України. Діяльність НАПН України була спрямована на наукове, науково-методичне, психологічне та експертне забезпечення розвитку освіти і науки, підтримку їх стійкості та безперервності, а також наукове підґрунтя повоєнного відновлення і європейської інтеграції України.

Висвітлено виконання стратегічних і програмних завдань, реалізацію заходів із реформування НАПН України, удосконалення системи управління, організації та фінансування наукових досліджень, посилення їх практичної спрямованості, впровадження та популяризацію здобутків вчених академії.

У звіті узагальнено вагомі результати фундаментальних і прикладних досліджень у галузях педагогіки та психології, цифровізації освіти, розвитку людського капіталу. Особливу увагу приділено науково-методичному забезпеченню впровадження Нової української школи, цифрової трансформації освіти, інклюзивного навчання, подолання освітніх втрат, психологічної підтримки та формування резильєнтності, української національної і громадянської ідентичності, військово-патріотичного виховання.

Окремі розділи присвячено впровадженню результатів досліджень в освітню, управлінську та суспільну практику; експериментальній, науково-експертній, інформаційно-аналітичній та видавничій діяльності; розвитку цифрової інфраструктури; підтримці молодих вчених і міжнародному науковому співробітництву. Сформовано багатоканальну систему трансферу наукових результатів, що поєднує їх практичне використання, поширення, експертне забезпечення державної політики та нормативно-правової діяльності.

Звіт відображає активну взаємодію НАПН України з органами державної влади, науковими установами, закладами освіти, громадськими організаціями та міжнародними партнерами. Діяльність академії у 2017 – 2026 рр. засвідчує її послідовне утвердження як важливого інституційного ресурсу забезпечення стійкості української освіти і науки, розвитку людського потенціалу, національної єдності та наукового супроводу відновлення й модернізації України.

Для науковців, освітян, управлінців, усіх, хто забезпечує функціонування і розвиток освіти, її науковий, методичний, експертний і консультативний супровід, здійснює наукові дослідження та експериментальні розробки в галузі освіти, педагогіки і психології.

© НАПН України, 2026
© Педагогічна думка, 2026

1. Діяльність НАПН України в умовах викликів звітного періоду

Упродовж 2017 – 2026 рр. діяльність Національної академії педагогічних наук України проходила у складному кризовому контексті, зумовленому продовженням війни, розпочатої рф ще у 2014 р. і яка набула повномасштабного характеру у 2022 р., поширенням пандемії Covid-19 у 2020 – 2021 рр. та супутнім загостренням економічних, демографічних і інших проблем. В антикризовому єднанні з українським народом і державною владою НАПН України у своїй діяльності керувалася стратегічними, програмними і нормативно-правовими актами, що визначали пріоритети розвитку освіти, науки, інновацій, людського капіталу та суспільства в цілому, а також відповідними документами самої академії.

Наукову, науково-технічну (експериментальну), науково-організаційну, експертну та освітню діяльність академія здійснювала відповідно до законів України «Про дошкільну освіту», «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про професійну освіту», «Про фахову передвищу освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про внесення змін до деяких законів України щодо пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки та інноваційної діяльності», «Про основи національного спротиву», «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності»; указів Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року», «Питання Національної ради з відновлення України від наслідків війни», «Про вдосконалення вищої освіти в Україні», «Про Консультативну раду з питань сприяння розвитку системи загальної середньої освіти», «Про пріоритетні заходи щодо розвитку професійної (професійно-технічної) освіти»; постанов Кабінету Міністрів України «Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року», «Про схвалення Стратегії утвердження української національної та громадянської ідентичності на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2023 – 2025 роках»; розпоряджень Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022 – 2032 роки», «Про затвердження національного плану щодо відкритої науки», «Про схвалення Стратегії циф-

рового розвитку інноваційної діяльності України на період до 2030 р.» і «Стратегічного плану діяльності Міністерства освіти і науки України до 2027 року», інших актуальних актів законодавства у сфері освіти і науки; Стратегій розвитку НАПН України на 2016 – 2022 рр. та 2023 – 2027 рр., Пріоритетних напрямів наукових досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології в НАПН України на 2018 – 2022 рр. та 2023 – 2027 рр. з метою сприяння перемозі України у загарбницькій війні рф та ефективному повоєнному відновленню держави на основі інноваційного розвитку, прискоренню євроінтеграції країни.

У співпраці із парламентськими комітетами, насамперед з Комітетом Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій, з МОН України, іншими органами державного управління, Національною та національними галузевими академіями наук, Національним Еразмус+ офісом в Україні щодо євроінтеграції різних ланок освіти, Офісом Горизонт Європа в Україні щодо інтеграції в Європейський дослідницький простір, іншими державними і громадськими організаціями НАПН України продовжила планомірну участь в обґрунтуванні, розробленні та імплементації освітнього і наукового законодавства нового покоління, адаптації вітчизняної освітньо-наукової сфери до стандартів Євросоюзу. Особливу увагу зосереджено на проблематиці розвитку інноваційної особистості, формуванні конкурентоспроможного людського капіталу, консолідації української нації, забезпеченні громадянського і патріотичного виховання засобами освіти і науки в умовах воєнного стану та в період відбудови.

На початковому етапі звітного періоду визначальними були положення Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», програм діяльності Кабінету Міністрів України, середньострокових і річних планів пріоритетних дій Уряду, а також законів України «Про освіту» (2017 р.), «Про вищу освіту» (2014 р.), «Про наукову і науково-технічну діяльність» (2015 р.). Особливе значення для діяльності НАПН України мав План заходів на 2017 – 2029 рр. із запровадження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» (НУШ), який визначив тривалу перспективу наукового та методичного супроводу трансформації загальної середньої освіти.

У 2019 – 2021 рр. нормативно-стратегічну основу діяльності академії доповнили положення

щодо Цілей сталого розвитку України до 2030 року, Національної економічної стратегії до 2030 року, щорічних планів пріоритетних дій Уряду, а також законодавчих актів, серед яких закони України «Про фахову передвищу освіту» (2019 р.) та «Про повну загальну середню освіту» (2020 р.), спрямованих на подальше впровадження НУШ, реформування у сфері професійної, фахової передвищої та вищої освіти. Важливими орієнтирами стали підвищення якості й доступності освіти, розвиток людського капіталу, цифровізація, інноваційність, модернізація змісту освіти, розвиток професійної та вищої освіти.

Поширення пандемії COVID-19 у 2020 р. стало принципово новим викликом для освіти та наукової діяльності. Впровадження карантинних обмежень зумовило масштабний перехід до дистанційного формату роботи. НАПН України адаптувала організацію діяльності до нових умов, забезпечуючи проведення наукових досліджень, консультацій, науково-практичних заходів та професійної комунікації в онлайн-режимі. Одночасно посилилася увага до проблем цифровізації освіти, дистанційного навчання, психологічного стану учасників освітнього процесу та забезпечення безперервності навчання.

У 2021 р. академія продовжила науково-методичний супровід реформування освіти, приділяючи особливу увагу адаптації людини до цифровізації суспільства, розвитку цифрових компетентностей, формуванню конкурентоспроможного людського капіталу, громадянському та патріотичному вихованню. Досвід роботи в умовах пандемії сприяв формуванню організаційної та технологічної готовності НАПН України до функціонування в умовах масштабної кризи. Застосування дистанційних та змішаних форматів роботи, розвиток цифрових ресурсів і онлайн-комунікації стали важливою передумовою подальшої діяльності академії в умовах воєнного стану.

У 2022 – 2023 рр. стратегічні орієнтири діяльності НАПН України суттєво трансформувалися під впливом повномасштабної війни. До традиційних завдань наукового супроводу освітніх реформ додалися пріоритети стійкості освітньої та наукової сфер, підтримки учасників освітнього процесу, психологічної допомоги, відновлення втрат, європейської інтеграції та підготовки до повоєнної відбудови України. Важливими документами стали Стратегія розвитку вищої освіти в

Україні на 2022 – 2032 рр., документи про відновлення України, Національний план щодо відкритої науки, а також нормативно-правові акти у сфері забезпечення національної стійкості та розвитку освіти в умовах воєнного стану, серед яких Закон України «Про основні засади української національної та громадянської ідентичності» (2022 р.).

Головним завданням постало забезпечення стабільного функціонування наукових установ і закладів освіти в умовах війни, психологічна підтримка населення, зокрема освітян, посилення національного спротиву, а також створення наукового підґрунтя майбутнього відновлення України. Академія оперативно організувала дистанційний і змішаний режими роботи, скоригувала тематику досліджень відповідно до потреб воєнного часу, посилила співпрацю із Міністерством освіти і науки та Міністерством оборони України, закладами освіти.

Особливого значення набула діяльність вчених НАПН України у сфері психологічної підтримки. Надавалася допомога цивільному населенню, внутрішньо переміщеним особам, біженцям, дітям, педагогам, військовослужбовцям та членам їхніх сімей. Проводилися тренінги, семінари, онлайн-консультації, супервізії, арт-терапевтичні заняття та заходи з першої психологічної допомоги. Розроблялися методичні комплекси, алгоритми дій і психоедукаційні матеріали для фахівців психологічної служби системи освіти. Психологічний супровід став одним із ключових напрямів діяльності НАПН України в умовах війни.

Важливим напрямом стала підтримка безперервності освітнього процесу. Академія активізувала підготовку підручників, методичних рекомендацій, освітніх програм і цифрових ресурсів, спрямованих на організацію навчання в безпечних умовах. Одночасно посилилася експертна діяльність вчених: надавалися висновки до законодавчих і нормативно-правових актів, державних програм, навчальної та навчально-методичної літератури, а також здійснювалась участь у роботі експертних груп, комісій та інших професійних структур. Зросла суспільна увага до проблем підвищення кваліфікації дорослого населення, що знайшла втілення в прийнятті Верховною Радою України у першому читанні на початку 2023 р. законопроекту «Про освіту дорослих».

У 2024 – 2026 рр. нормативно-стратегічна база діяльності академії набула більшої цілісності, охопила освітньо-наукову політику, завдання подальшого зміцнення національної стійкості, утвердження української національної та громадянської ідентичності, цифрового розвитку, інноваційної діяльності, відкритої науки, відновлення держави та європейської інтеграції. У цей період орієнтирами стали, зокрема, Стратегія утвердження української національної та громадянської ідентичності до 2030 року, Стратегія цифрового розвитку інноваційної діяльності України до 2030 року, Стратегічний план діяльності Міністерства освіти і науки України до 2027 року, Державний стандарт профільної середньої освіти (яким завершено створення системи державних стандартів дошкільної, початкової, базової і профільної середньої освіти), а також нове законодавство у сфері дошкільної і професійної освіти – закони України «Про дошкільну освіту» (2024 р.) та «Про професійну освіту» (2025 р.).

У цей час наукові дослідження НАПН України спрямовувалися на посилення конкурентоспроможності наукової продукції, підвищення її практичного значення для функціонування освіти і науки в умовах війни та майбутнього України. Підготовлено аналітичні матеріали з питань захисту і підтримки ментального здоров'я, безбар'єрності освітніх послуг, військово-патріотичного виховання, громадянської ідентичності, розвитку цифрової компетентності вчителя, використання штучного інтелекту в освіті, реформування історичної освіти. Посилено міжнародну співпрацю, зокрема у сферах психологічної допомоги українцям за кордоном, протидії інформаційно-психологічній війні та європейської інтеграції.

Водночас важливою складовою стратегічного управління діяльністю академії у завершальній частині звітної періоду стали її внутрішні документи – насамперед Стратегія розвитку НАПН України на 2023 – 2027 рр. та Пріоритетні напрями наукових досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології в НАПН України на 2023 – 2027 рр. Вони забезпечили узгодження наукових досліджень із державними пріоритетами та актуальними потребами українського суспільства.

Діяльність НАПН України у 2017 – 2026 рр. характеризується послідовною адаптацією наукової, освітньої, експертної та науково-методичної роботи до масштабних суспільних викликів. У цей період вчені академії забезпечували науковий і

методичний супровід національної сфери освіти, оперативного реагуючи на кризові виклики, спричинені пандемією COVID-19 та повномасштабною війною. Діяльність НАПН України поступово розширювалася і крім підтримки системних освітніх реформ також комплексно забезпечувала стійкість освіти, надання психологічної допомоги населенню, подолання освітніх втрат, розвиток цифрового навчання та підготовку науково-методичної основи повоєнного відновлення сфери освіти і науки України, їх євроінтеграції.

Наукові установи та заклад вищої освіти НАПН України розробляли технології змішаного й дистанційного навчання, моделі подолання освітніх втрат, травмо-інформовані підходи, програми психологічної реабілітації та формування резильєнтності. Значну увагу приділено підтримці ветеранів, внутрішньо переміщених осіб, військово-службовців та членів їхніх сімей, а також підготовці педагогів і психологів до роботи з людьми, які мають досвід війни.

Важливий внесок зробили всі наукові установи НАПН України. Зокрема:

- *Інститут педагогіки* розробляв методики подолання освітніх втрат, змішаного навчання та травмо-інформованої підтримки учнів.
- *Інститут психології імені Г.С. Костюка* зосереджувався на психологічній реабілітації військовослужбовців і формуванні психофізіологічної стійкості населення.
- *Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна* забезпечував консультативну та психологічну підтримку ветеранів і супровід освітніх хабів для українців за кордоном.
- *Інститут проблем виховання* розвивав військово-патріотичне та національно-патріотичне виховання молоді.
- *Інститут соціальної та політичної психології* досліджував вплив медіаобразів війни на психіку та проблеми суспільної згуртованості.
- *Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка* здійснював науково-методичну підтримку навчання дітей та осіб з особливими освітніми потребами, зокрема методичний супровід дистанційного та інклюзивного навчання.
- *Інститут вищої освіти* працював над питаннями реінтеграції ветеранів, осіб з інвалідністю та внутрішньо переміщених осіб у систему вищої освіти.
- *Інститут цифровізації освіти* розробляв цифрові рішення для забезпечення доступності та безперервності навчання.

- *Інститут професійної освіти* досліджував функціонування професійної освіти в кризових умовах і підготовку кадрів для відбудови економіки.

- *Інститутом обдарованої дитини* здійснено науково-методичне забезпечення діагностики психологічних ресурсів розвитку обдарованих учнів в умовах воєнного стану.

- За результатами наукових досліджень *Українського науково-методичного центру практичної психології і соціальної роботи* розроблено та апробовано ігрові, арттерапевтичні, наративні підходи, а також психотехнології емоційної саморегуляції, спрямовані на зниження рівня стресу, відновлення відчуття безпеки та формування життєстійкості учасників освітнього процесу.

- *Державною науково-педагогічною бібліотекою України імені В.О. Сухомлинського* забезпечено аналітичний інформаційний супровід системи освіти через віртуальні читальні зали «Освіта і наука в умовах війни» та ресурси для підтримки української мови як чинника державної єдності.

- Освітня діяльність *Державного закладу вищої освіти «Університет менеджменту освіти»* була організована з урахуванням воєнних реалій та потреб здобувачів освіти: адаптовано освітні програми та навчальні плани; впроваджено цифрові технології навчання; створено умови для навчання здобувачів освіти, які перебувають за кордоном, є внутрішньо переміщеними особами або служать у ЗСУ.

Окремим стратегічним напрямом стала підтримка національної стійкості та інформаційної безпеки. НАПН України брала участь у протидії інформаційно-психологічним операціям агресора, розвитку громадянської та національної ідентичності, військово-патріотичному вихованні. Науковці долучалися до інформаційних кампаній, конференцій, вебінарів і просвітницьких заходів, спрямованих на зміцнення суспільної згуртованості та обороноздатності держави. Важливе місце посіла підтримка українського мовно-інформаційного простору та розвиток відкритої науки.

Істотним напрямом діяльності академії в умовах війни стала волонтерська робота. Працівники НАПН України долучалися до донорства, плетіння маскувальних сіток, допомоги військовим частинам, забезпечення медикаментами та амуніцією, підтримки людей похилого віку, осіб з інвалідністю та внутрішньо переміщених осіб. Це свідчить про поєднання професійної діяльності науковців із громадянською відповідальністю та практичною підтримкою суспільства.

Досвід діяльності НАПН України у 2017 – 2026 рр. демонструє подальше послідовне перетворення академії на важливий інституційний ресурс забезпечення стійкості української освіти, науки й суспільства в кризових умовах.

Водночас сучасні виклики потребують подальшого посилення академічного потенціалу, міждисциплінарної співпраці, практичної орієнтованості досліджень, міжнародного партнерства та впровадження результатів науки в освітню практику.

Таким чином, діяльність НАПН України в умовах пандемії та війни є важливим чинником збереження безперервності освітнього і дослідницького процесів, розвитку людського капіталу, забезпечення психологічної стійкості громадян, національної єдності та формування наукового підґрунтя для відновлення й модернізації України.

2. Виконання Плану заходів із реформування НАПН України

Реформування НАПН України розпочато відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 4 серпня 2021 р. № 911-р та наказу НАПН України від 18 серпня 2021 р. № 53 о.д. Заходи реформування було спрямовано на підвищення ефективності управління, оптимізацію організаційної структури та мережі наукових установ, удосконалення планування і фінансування наукової діяльності, посилення практичної значущості її результатів, розвиток міжнародного співробітництва та ефективне використання державних ресурсів.

У 2021 р. створено Координаційну раду НАПН України (наказ від 1 листопада 2021 р. № 67 о.д.), до роботи якої залучено представників МОН України, Національної ради України з питань розвитку науки і технологій, Міністерства фінансів України, Фонду державного майна України, НАН України, органів управління освітою, закладів освіти та громадськості. Удосконалено організаційну структуру НАПН України та мережу наукових установ, затверджено нову редакцію Статуту НАПН України, оновлено Пріоритетні напрями наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок, удосконалено нормативні засади фінансування наукової і науково-технічної діяльності. Проведено інвентаризацію земельних ділянок, об'єктів державної власності та матеріально-технічної бази наукових установ.

У 2022 р., незважаючи на воєнний стан, реформування продовжено із урахуванням нових викликів. Основну увагу зосереджено на вдосконаленні організаційної структури, аналізі ефективності використання бюджетних коштів і майна, актуалізації тематики наукових досліджень та посиленні їх практичної спрямованості. Скорочено строки виконання досліджень, удосконалено конкурсний відбір наукових проєктів, посилено вимоги до впровадження результатів, публікаційної активності, міжнародного співробітництва та популяризації наукових здобутків.

У 2023 – 2024 рр. реформування здійснювалося відповідно до рішення Національної ради України з питань розвитку науки і технологій від 23 лютого 2023 р. (протокол № 5) та Плану заходів з реформування НАПН України на 2023 – 2024 рр., затвердженого наказом НАПН України від 4 серпня 2023 р. № 34 о.д. План передбачав продовження заходів за напрямками аудиту фінансового стану та ефективності використання бюджетних коштів, організаційної структури, підвищення результативності наукової діяльності, удосконалення організації досліджень і впровадження їх результатів, розвитку міжнародної наукової та науково-технічної діяльності.

Важливим результатом 2024 р. стало проведення Державною аудиторською службою України аудиту фінансового стану НАПН України та ефективності використання коштів державного бюджету за 2021 – 2024 рр. За результатами аудиту затверджено План заходів із усунення виявлених недоліків та запобігання їх повторенню (постанова Президії НАПН України від 5 листопада 2024 р. № 1-2/13-232). У цей період також посилено моніторинг актуальності наукової тематики відповідно до потреб воєнного часу та повоєнного відновлення, практичне впровадження і популяризацію результатів досліджень, цифрову комунікацію та міжнародне наукове співробітництво. Відповідно до наказу МОН України від 28 листопада 2024 р. № 1675 підготовлено та подано матеріали для державної атестації наукових установ та закладу вищої освіти академії.

У 2025 – 2026 рр. реформування продовжено із урахуванням потреб воєнного часу, завдань повоєнного відновлення та забезпечення стійкості національної освіти і науки. Посилено орієнтацію наукової діяльності на практичну значущість і широкі впровадження результатів, розвиток міжнародного партнерства та цифрових каналів

популяризації наукових здобутків. Важливим напрямом стало вдосконалення системи внутрішнього контролю: у 2025 р. затверджено нормативні документи щодо його організації та функціонування в апараті Президії та наукових установах НАПН України, а також відповідні положення. Система внутрішнього контролю спрямована на забезпечення законності, ефективності та результативності використання бюджетних коштів, управління ризиками та запобігання порушенням.

Отже, упродовж 2021 – 2026 рр. НАПН України забезпечено комплексне та послідовне виконання основних заходів реформування. Удосконалено організаційну структуру і нормативно-правові засади діяльності академії, механізми планування, конкурсного відбору та фінансування досліджень, посилено практичну спрямованість наукової тематики, контроль за використанням державних ресурсів, упровадження і популяризацію наукових результатів, міжнародне співробітництво та внутрішній контроль. Водночас діяльність академії адаптовано до умов воєнного стану та завдань повоєнного відновлення України. Загалом реформування сприяло підвищенню ефективності управління НАПН України, результативності наукової діяльності та її відповідності сучасним потребам держави й освітньої системи.

3. Наукові здобутки

За пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки упродовж 2017 – 2026 рр. виконувалися наукові дослідження, за підсумками яких отримано вагомі, інноваційні та оригінальні результати з високим рівнем їх практичного впровадження.

3.1. Відділення філософії освіти, загальної та дошкільної педагогіки НАПН України

1. Схарактеризовано освіту як систему, що функціонує в умовах глибоких соціальних трансформацій і війни, яка потребує нових методологічних підходів та стратегічного оновлення, переходу до інноваційних моделей навчання, поєднання педагогіки із філософією, психологією, соціологією тощо.

Розроблено теоретико-методологічні засади сучасної філософії освіти, на основі яких формуються нові підходи до розвитку людини, її синергійної взаємодії із сучасним знанням, зокрема в умовах принципово нових способів передавання й поширення інформації. Обґрунтовано, що філософія людиноцентризму зумовлює розвиток і

адаптацію людської самосвідомості до сучасного соціально-культурного середовища, детермінованого інформаційно-технологічними процесами, зокрема штучним інтелектом.

Розкрито ключові поняття цифровізації, цифрової трансформації та цифрової освіти в Україні. Визначено педагогічні пріоритети цифровізації освіти; концептуальні засади виховання дітей та молоді у цифровому просторі; окреслено виховні ризики цифровізації та засоби їх подолання.

2. Вивчено процес виникнення і трансформації державності та національної свідомості українства у різні історичні періоди. Узагальнено внесок педагогічних персоналій у розвиток освіти, педагогіки, їхній вплив на розвиток освіти в Україні.

3. Розроблено засади педагогічної біографіки як носія національно-патріотичної свідомості, біографічні онлайн-проекти для соціальних мереж задля відновлення й збереження національної пам'яті, консолідації українського суспільства.

4. Розроблено Стратегію військово-патріотичного виховання дітей та молоді в системі освіти України. Створено підручник «Захист України» для 10 класу закладів загальної середньої освіти (рівень стандарту) відповідно до модельної навчальної програми «Захист України. Інтегрований курс», рекомендованої МОН України. Взято участь у розробленні та впровадженні Програми військово-патріотичного виховання в системі Міністерства оборони України на 2026 - 2030 роки та Перспективного плану реалізації цієї Програми. Розроблено змістовне та методичне забезпечення військово-патріотичного виховання студентської молоді в умовах світоглядних конфронтацій. Обґрунтовано теоретико-методологічні та технологічні засади формування критичного мислення у молоді як чинника безпеки в контексті збройного насилля та інформаційної агресії РФ проти України. Розроблено і впроваджено в освітній процес закладів загальної середньої освіти наскрізну навчальну програму «Основи безпеки життєдіяльності в умовах надзвичайних ситуацій». Досліджено стан сформованості в учнівської і студентської молоді національної солідарності, рівень готовності педагогів до формування національної солідарності в умовах воєнного і повоєнного часу; розроблено технології формування в учнівської і студентської молоді національної солідарності в умовах війни та повоєнного часу. Розроблено методику військово-

патріотичного виховання учнів у процесі спортивно-ігрової, фізкультурно-масової та фізкультурно-оздоровчої діяльності.

5. Розроблено методологію міждисциплінарного дослідження у галузі освіти, освітологічну трирівневу модель і програму підготовки експертів у галузі освіти.

6. Розпочато розвиток педагогіки пограниччя, спрямованої на створення адаптивних, культурно-чутливих та інноваційних освітніх підходів і виховних практик, які враховують специфіку регіонів, розташованих поблизу державних кордонів. Визначено її сутність та завдання. Розроблено освітні профілі територіальних громад на пограниччі України в умовах війни. Підготовлено та опубліковано наукове видання «Міждисциплінарний тезаурус дослідження освітніх та виховних проблем на пограниччі України» (2024 р.); інформаційно-аналітичні матеріали «Освіта на пограниччі України. Заклади загальної середньої освіти у територіальних громадах, які межують з іншими державами: просторово-статистичний аналіз» (2025 р.); Концепцію виховання дітей і молоді на пограниччі України (2026 р.).

7. Проаналізовано феномен інтеграції в освіті та інтеграційні процеси у світовій, європейській і національних системах загальної середньої освіти; нові поняття у Європейському освітньому просторі для виховання дітей та молоді у кризових ситуаціях (крихкість, стійкість, антикрихкість). Визначено умови безперервності освіти в умовах війни та включення біженців і внутрішньо переміщених осіб в освітній процес. Узагальнено досвід Європейського Союзу зі інтеграції українських дітей та молоді в системи освіти держав-членів ЄС під час війни.

8. Розроблено сучасне науково-методичне забезпечення дошкільної освіти, оновлено зміст освітнього процесу та впроваджено інноваційні освітні рішення у практику закладів дошкільної освіти. Розроблено типові програми підвищення кваліфікації для вихователів закладів дошкільної освіти, зокрема вихователів, які навчатимуть дітей англійської мови. Упроваджено технології залучення батьків до використання дидактичних можливостей цифрового середовища для освітнього розвитку дітей раннього та дошкільного віку в умовах війни; розроблено діагностичний інструментарій оцінювання якості освіти дітей раннього та дошкільного віку. Взято участь в

підготовці нового Закону України «Про дошкільну освіту» (2024 р.) та в оновленні на його основі Державного стандарту дошкільної освіти.

9. Розроблено концепції виховання дітей та молоді у цифровому просторі; підтримки та сприяння розвитку дитячого громадського руху в Україні.

10. У контексті науково-методичного супроводу державної освітньої політики у галузі позашкільної освіти розроблено та впроваджено аналітичні матеріали щодо інтеграції змісту позашкільної освіти та позаурочної діяльності для безбар'єрного доступу дітей до якісних освітніх послуг. Досліджено особливості формування екологічної компетентності здобувачів освіти в контексті воєнних екологічних злочинів та необхідності відновлення територій, постраждалих унаслідок бойових дій.

11. Розроблено модельні навчальні програми на основі нового Державного стандарту базової середньої освіти «Мистецтво. 5-6 класи», «Мистецтво. 7-9 класи» (інтегрований курс) та «Фізична культура. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти; програму патріотичного виховання молодших школярів шляхом використання виховного потенціалу освітніх предметів гуманітарного циклу, фізичної культури та інтегративного курсу «Я у світі» (1-2; 3-4 класи).

12. Визначено основні напрями розбудови партнерської взаємодії та співпраці суб'єктів освітньої діяльності закладів загальної середньої освіти із громадськими організаціями, механізми державно-громадського та державно-приватного партнерства між державою (громадою) та бізнес-підприємницькими структурами в контексті інноваційного розвитку освіти та цифрового суспільства в країні. Розроблено модель проектування освітньо-розвивального середовища закладу загальної середньої освіти в умовах цифровізації суспільства під час воєнного стану та методiku її реалізації. Спільно із воєнними адміністраціями, органами місцевого самоврядування та закладами освіти Полтавської, Сумської та Харківської областей реалізовано технологію проведення зовнішніх освітніх оцінювань в укриттях прифронтового регіону.

13. Розкрито науково-методичні засади інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності НАПН України щодо модернізації та реформування національної освіти. Здійснено моніторинг

науково-інформаційної діяльності провідних книгозбірень мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України в умовах воєнного стану. Створено науково-методичне забезпечення мережі освітянських бібліотек (тепер понад 13 тис.). Для потреб воєнного часу розроблено аналітичні, реферативні та бібліографічні огляди щодо науково-методичного забезпечення цифрової трансформації освіти, педагогіки.

14. Підготовлено та опубліковано препринт (аналітичні матеріали) «Стан військово-патріотичного виховання старшокласників закладів загальної середньої освіти: результати всеукраїнського опитування»; препринт «Громадянська ідентичність на перетині суспільних змін» за результатами всеукраїнського опитування учнівської молоді та освітян з проблеми формування громадянської ідентичності; оглядове видання «Освіта в реаліях війни: орієнтири міжнародної спільноти» для розробників освітньої політики, управлінців, педагогів, батьків, широкої педагогічної громадськості.

15. Створено науково-інформаційний центр НАПН України. Започатковано щорічне англomовне наукове видання Національної академії педагогічних наук України «Education: Modern Discourses».

16. Забезпечено експертну участь у діяльності Координаційної ради з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності при Кабінеті Міністрів України і концептуальну та експертну участь у розробленні нового Закону України «Про дошкільну освіту», Державного стандарту профільної середньої освіти (Мистецька освітня галузь), Державного стандарту дошкільної освіти.

3.2. Відділення психології та спеціальної педагогіки НАПН України

До найвагоміших результатів фундаментальних досліджень у контексті *психологічного супроводу освіти* за період наукової діяльності у 2017 – 2026 рр. слід віднести:

- *наукові концепції*: особистісної взаємодії суб'єктів освітнього простору в контексті гуманістичної парадигми; творчого сприймання реальності в умовах надміру та дефіциту інформації; самопроєктування особистості в дискурсивному

просторі як провідної умови самоздійснення людини на усіх вікових етапах її розвитку; проєктування та розвитку інтелекту дорослих у віртуальному освітньому просторі; психологічних детермінант розвитку організаційної культури; професійного самоздійснення особистості; психологічних механізмів ресоціалізації осіб з девіантною поведінкою; специфіки становлення структури термінальних та інструментальних цінностей дітей дошкільного віку; особистісних детермінант еколого-орієнтованої життєдіяльності; аксіогенезу обдарованої особистості в освітньому просторі; формування і функціонування соціальних норм як форм соціально-психологічного мислення, дискурсивного виробництва аномії; соціально-психологічного відновлення молоді із середовища комбатантів; цифрової медіаосвіти, використаної при розробленні МОН України Концепції цифрової гігієни дітей дошкільного віку; згуртованості суспільства; розвитку життєвої компетентності особистості в обставинах повномасштабної війни; соціально-психологічної реабілітації особистості.

Істотними науковими надбаннями стали також соціально-психологічні теорії кіберсоціалізації та відновлення психологічного здоров'я особистості; стратегія ціннісного порозуміння в умовах травмованого війною суспільства.

Вагомими *результатами прикладних наукових досліджень* є:

- моделі розвитку резильєнтності особистості у період пандемії COVID-19 в Україні; динаміки громадської думки в умовах повномасштабного російського вторгнення, зокрема: оптимальної загрози; емоційної реакції на катастрофу; масової психологічної просвіти населення, що переживає травму війни; кризової взаємодії педагогічної спільноти, сім'ї та громади з питань третинної профілактики суїциду або його спроби в закладі освіти; соціально-психологічні технології покрокової реалізації протоколу третинної профілактики (поственції) суїциду або його спроби в закладі освіти із урахуванням вимог вимушеного переходу на дистанційне навчання під час війни; алгоритм кризової взаємодії суб'єктів освітнього процесу, зокрема в умовах війни;
- комплекс методик психологічної допомоги різним категоріям постраждалих, що мають прояви посттравматичного стресового розладу, та технології забезпечення психофізіологічної стійкості різних верств населення України в умовах

воєнного стану; дослідження ризиків цифровізації в умовах війни; діагностики мотивації до навчання в умовах сучасного інформаційного суспільства; визначення схильності дитини до соціально дезадаптованої поведінки та виявлення ступеня її соціальної дезадаптації; діагностики деструктивності впливу складних життєвих обставин на особистість постраждалих та членів їх сімей; визначення психолого-організаційних детермінант забезпечення психологічного здоров'я персоналу освітніх організацій в умовах соціальної напруженості;

- психологічні технології самодетермінації розвитку особистості; підготовки освітнього персоналу до розвитку організаційної культури в умовах соціальної напруженості; сприяння становленню життєстійкості та психологічного благополуччя особистості у різні вікові періоди; активізації творчого мислення студентів;
- соціально-психологічні технології підвищення емоційної стійкості особистості та відновлення ресурсів життєздатності; формування позитивної громадської думки щодо освітніх інновацій; прогнозування тенденцій суспільно-політичного розвитку в Україні на середньострокову перспективу;
- дистанційні навчально-розвивальні курси для інтелектуально-творчого розвитку, формування комунікаційної компетентності і вмінь вирішувати конфлікти, розвитку суб'єктності та проєктного мислення учасників освітнього процесу; тренінги із подолання негативних наслідків пандемії COVID-19;
- психолого-педагогічні програми із психокорекції невротичних розладів молодших школярів; із супервізії як засобу вдосконалення професійної взаємодії суб'єктів освітнього простору; із цілеспрямованого розвитку морально-психологічної стійкості учнівської молоді; для роботи практичного психолога з дитячою психологічною травмою;
- визначені ключові тенденції у динаміці станів суспільної свідомості в умовах тривалого воєнного протистояння.

Розроблено понад п'ятдесят освітніх, педагогічних і психологічних інновацій для працівників психологічної служби системи освіти України із розв'язання найбільш актуальних проблем освітньої галузі. Підготовлено і передано МОН України проєкт Концепції реформування психологічної служби у системі освіти України на період до 2030 року.

У сфері *освіти осіб з особливими освітніми потребами* обґрунтовано концепти і стратегії розбудови інклюзивної освіти у часи війни та повоєнний період; концептуальні засади створення комунікативного освітнього середовища здобувачів з порушеннями слуху, які базуються на жестовій двомовній позиції. Розроблено концепції нейрологопедії; реалізації мовної політики української жестової мови; концептуальну модель використання Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків для створення безбар'єрного освітнього середовища; моделі порівняльного аналізу систем освіти осіб з особливими освітніми потребами (ООП), науково обґрунтовані категорії освітніх труднощів і рівнів підтримки дітей з ООП, інноваційні психолого-педагогічні, логопедичні, психотерапевтичні та корекційно-розвиткові технології, методики діагностики й супроводу дітей з різними порушеннями розвитку, зокрема дітей, які зазнали психотравмального впливу внаслідок війни.

Вченими Відділення розроблено і затверджено МОН України корекційно-розвивальні програми для усіх категорій дітей шкільного віку із порушеннями слуху, зору, мовлення, інтелекту, затримкою психічного розвитку, що дало змогу створити перелік додаткових освітніх послуг, які мають надаватися дітям з ООП, котрі перебувають в інклюзивних умовах. Цей перелік став основою для розподілу Державної освітньої субвенції.

Створено технологію слухомовленнєвого розвитку дітей з кохлеарними імплантами; технологію реалізації змісту освіти дітей з порушеннями слуху з урахуванням викликів війни. Визначено основні напрями модернізації змісту освіти незрячих дітей і дітей із порушеннями зору. Адаптовано й модифіковано діагностичні методики роботи психолога з незрячими дітьми та дітьми з порушеннями зору. Підготовлено аналітичні матеріали, які увійшли до методичних рекомендацій МОН України, щодо запровадження безбар'єрності освітніх послуг у закладах освіти України. Розроблено інструментарій підтримки психологічного благополуччя родин дітей з особливими освітніми потребами, які переживають стрес і труднощі через військові дії. Розроблено та впроваджено в практику 10 модельних навчальних програм для освіти учнів 5-10 (11) класів з порушеннями інтелектуального розвитку, які отримали гриф МОН України.

3.3. Відділення загальної середньої освіти і цифровізації освітніх систем НАПН України

У 2017 – 2026 рр. наукова і науково-організаційна діяльність в основному спрямовувалася на концептуальне, дидактичне і науково-методичне забезпечення реалізації державної політики із реформування загальної середньої освіти відповідно до концепції «Нова українська школа». Чільне місце у дослідженнях посідали пошуки дієвих відповідей на безпрецедентні виклики, що постали перед вітчизняною освітою і педагогічною наукою, спричинені епідемією COVID-19 і російською воєнною агресією проти України.

Наукові пошуки членів НАПН України та вчених віднесених до Відділення наукових установ здійснювалися за такими трьома основними напрямками:

- теоретико-методологічне обґрунтування та дидактико-методичне забезпечення реформування початкової, базової середньої та профільної середньої освіти;
- науково-методичний супровід цифрової трансформації освіти і науки та впровадження інноваційних цифрових технологій в освітню практику;
- психолого-педагогічне забезпечення виявлення, підтримки та розвитку обдарованих дітей.

За *першим напрямом* зроблено істотний внесок у формування і впровадження нового змісту загальної середньої освіти. За активної участі вчених Відділення розроблено державні стандарти початкової (2017 р., оновлено 2025 р., 2026 р.), базової (2020 р., оновлено 2026 р.), профільної (2024 р., оновлено 2026 р.) середньої освіти. Обґрунтовано і структуровано новий зміст повної загальної середньої освіти у розрізі навчальних предметів і курсів для кожного із її рівнів відповідно до вимог державних стандартів, підготовлено типові освітні програми для початкової, базової середньої та профільної середньої освіти і модельні навчальні програми майже із усіх навчальних предметів, визначених освітніми програмами.

Розроблено і впроваджено в освітню практику нові методики навчання абсолютної більшості предметів навчального плану початкової школи і гімназії на засадах компетентнісного, діяльнісно-

го і особистісно орієнтованого підходів. Запропоновано технології інтегрування змісту навчання низки освітніх галузей, моделі, форми і засоби реалізації STEM освіти в 5-9 класах закладів загальної середньої освіти.

Істотно поповнено наукове підґрунтя впровадження профільного навчання на завершальному етапі повної загальної середньої освіти. Зокрема обґрунтовано методологічні засади профільної середньої освіти, основні положення яких покладено в основу Концептуальних засад реформування профільної середньої освіти, затверджених МОН України (2024 р.), створено концептуальну модель дидактичної системи профільної освіти та варіанти її реалізації для різних типів закладів освіти (ліцеїв, професійних коледжів, закладів фахової передвищої освіти тощо). Розроблено три перспективні моделі спеціалізованої освіти наукового спрямування та запропоновано загальну методику їх упровадження.

Збагачено теорію і практику сучасного підручникотворення, запропоновано інноваційні моделі підручників як цілісних комплексів навчальної книги і цифрових додатків, які дають змогу задовольнити освітні потреби учнів залежно від їхніх пізнавальних інтересів і здібностей. За звітний період вченими Відділення створено понад 200 нових підручників майже із усіх предметів для 1-4 класів і 5-9 класів Нової української школи, а також для 10-11 класів відповідно до чинного стандарту загальної середньої освіти, які впроваджено в освітню практику.

Значну роботу проведено із подолання викликів, що постали перед освітою України в умовах пандемії COVID-19 і воєнного стану. Створено та опубліковано серію методичних порадників для вчителів закладів загальної середньої освіти «Загальна середня освіта України в умовах воєнного стану та відбудови». Розроблено діагностувальний інструментарій для комплексного вивчення навчальних втрат у початковій і базовій середній освіті, створено серію практико-орієнтованих методичних рекомендацій «Діагностика та компенсація освітніх втрат у загальній середній освіті України». Започатковано та систематично оновлюється низка вебсайтів наукових установ, де розміщено методичні рекомендації вчених із організації навчання під час війни, створення безпечного освітнього середовища, поведінки в умовах виникнення непередбачуваних ситуацій тощо.

За *другим напрямом* наукові дослідження були спрямовані на створення наукового підґрунтя цифрової трансформації освіти, формування сучасних освітніх і наукових середовищ, розвиток відкритої науки та впровадження інноваційних цифрових технологій в освітню практику, удосконалення цифрової компетентності педагогічних і науково-педагогічних працівників на основі використання технологій штучного інтелекту. За результатами досліджень обґрунтовано методологічні засади формування хмаро орієнтованого навчально-наукового середовища педагогічних закладів освіти, розроблено відповідні моделі його функціонування, створено моделі інформаційно-освітнього середовища навчання старшокласників з використанням електронних соціальних мереж, розроблено систему інформаційно-аналітичної підтримки педагогічних досліджень на основі електронних систем відкритого доступу.

Створено методичні системи розвитку цифрової, інформаційно-комунікаційної та інформаційно-дослідницької компетентностей вчителів, науково-педагогічних і наукових працівників, орієнтовані на використання інноваційних технологій і штучного інтелекту, запропоновано методику використання відкритих електронних науково-освітніх систем та хмаро орієнтованих сервісів у професійному розвитку педагогів і науковців.

Знайдено комплексні рішення щодо цифровізації освітнього процесу в умовах змішаного навчання, зокрема розроблено методичну систему застосування засобів доповненої та віртуальної реальності в освітньому процесі та методику проектування інноваційних освітніх середовищ на основі імерсивних технологій.

Суттєвий внесок зроблено у розвиток відкритої науки, використання хмаро орієнтованих систем, сервісів штучного інтелекту і FAIR-даних у галузі освітніх наук, створення електронних науково-освітніх систем, цифрових платформ і веб-орієнтованих ресурсів. Розроблено Інтернет-платформу «Українська електронна енциклопедія освіти», яка разом із електронним науковим виданням категорії А «Інформаційні технології в освіті» та Електронною бібліотекою НАПН України є вагомим складником цифрової інфраструктури вітчизняного і зарубіжного відкритого освітньо-наукового простору.

За *третьім напрямом* досліджено й сформовано комплекс наукової і науково-методичної

продукції із виявлення, розвитку та підтримки обдарованих дітей і молоді. Створено методики діагностики інтелектуальної обдарованості особистості, практичного інтелекту учнівської молоді, запобігання деструктивним аспектам соціалізації обдарованої особистості в Інтернет-просторі, оцінювання ефективності інноваційних практик спеціалізованої освіти наукового спрямування, ідентифікації інтелектуальної, творчої, комунікативної обдарованості, формування когнітивної автономності обдарованих учнів у науково-пізнавальній діяльності із використанням цифрових інструментів, зокрема генеративного штучного інтелекту.

Запропоновано моделі і технології спеціалізованої освіти наукового спрямування, зокрема на основі поєднання формальної і неформальної освіти, формування STEM-середовища закладу освіти, психологічної діагностики інтелектуально обдарованих старшокласників, психолого-педагогічної підтримки обдарованих старшокласників в Інтернет-середовищі, розвитку академічної обдарованості старшокласників на засадах синергетики, соціального мислення обдарованої особистості, системно-інформаційної кваліметрії тощо.

Розроблено інструменти та ресурси, що сприяють розвитку обдарованості, зокрема педагогічний інструментарій розвитку наукового мислення обдарованих учнів; сформовано банк інноваційних методик спеціалізованої освіти наукового спрямування; розроблено профорієнтаційну програму для старшокласників, орієнтовану на врахування їх здібностей; створено онлайн-платформу для психологічної діагностики обдарованості та чинників її розвитку; запропоновано систему діагностично-розвивальних засобів формування наукового мислення обдарованих учнів, зокрема із STEM/STEAM-освіти.

Чільне місце в діяльності Відділення посідають питання впровадження результатів наукових досліджень в освітню практику, їх орієнтованості на нагальні потреби забезпечення якості української освіти та дієвого впливу на ефективність освітнього процесу. Із цією метою здійснювалися різноманітні заходи щодо імплементації здобутих результатів у роботу закладів освіти завдяки експериментальній діяльності, оприлюдненню і поширенню наукової продукції, апробації інноваційних ідей на конференціях і семінарах тощо. У звітний період під керівництвом вчених академії

за наказами МОН України проведено 22 педагогічні експерименти всеукраїнського рівня, виконано 4 освітянські інноваційні проекти, у кожному регіоні створено педагогічні майданчики, які стали центрами впровадження інноваційних ідей. Інститутами, що віднесені до Відділення, за ці роки організовано і проведено понад 365 міжнародних і всеукраїнських конференцій, семінарів і вебінарів, круглих столів. Традиційними стали такі всеукраїнські масові заходи, як серпнева вебконференція «Учені НАПН України – українським учителям», марафони із цифровізації освіти, подолання освітніх втрат, STEM/STEAM-освіти.

Вченими Відділення активно здійснювалася міжнародна співпраця і грантова діяльність. Зокрема виконувалися дослідження за грантами Національного фонду досліджень України, Європейського Союзу, ERASMUS+, а також реалізовано проекти на засадах партнерства за договорами із міжнародними організаціями та університетами США, Канади, Німеччини, Польщі, Латвії та інших країн.

За звітний період здійснено науково-організаційне забезпечення підготовки і проведення трьох тематичних загальних зборів НАПН України з проблем модернізації змісту загальної середньої освіти (2018 р.), цифрової трансформації освіти (2022 р.), застосування штучного інтелекту в сучасному освітньому просторі (2025 р.), а також трьох методологічних семінарів: «Інформаційно-цифровий освітній простір України: трансформаційні процеси і перспективи розвитку» (2019 р.), «Розвиток обдарованої особистості: світовий та вітчизняний контексти» (2021 р.), «Профільна середня освіта: виклики і шляхи реалізації» (2024 р.). Щорічно на засідання Президії НАПН України готувалися питання, що належать до напрямів діяльності Відділення.

3.4. Відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН України

За *напрямом професійна і фахова передвища освіта* серед найважливіших наукових результатів слід зазначити обґрунтування і розроблення:

- нової парадигми консультування здобувачів професійної освіти з молодіжного підприємництва;
- концепцій: стандартизації професійної підготовки молодших спеціалістів у коледжах і технікумах; проєктного професійного навчання в закладах професійної освіти; розроблення SMART-

комплексів навчальних дисциплін; консультування учнів закладів професійної освіти з професійної кар'єри та діяльності центрів професійної кар'єри;

- **моделей:** розвитку закладів професійної освіти в ринкових умовах; оцінювання якості підготовки фахівців у фахових коледжах; кар'єрного консультування та онлайн-консультування здобувачів професійної освіти з розвитку професійної кар'єри; дистанційного професійного навчання; цифрової платформи професійної підготовки кваліфікованих робітників машинобудівної галузі;

- **систем:** професійної підготовки кваліфікованих робітників з елементами дуальної форми навчання; розвитку професійної компетентності педагогічних працівників фахових коледжів в умовах пандемії, воєнного та повоєнного часу; розвитку професійної компетентності майстрів виробничого навчання закладів професійної освіти; дистанційного професійного навчання;

- **методик:** відбору і структурування змісту розвитку професійної компетентності педагогічних працівників фахових коледжів в умовах пандемії, воєнного та повоєнного часу; проведення навчальних занять на основі цифрової платформи професійної підготовки кваліфікованих робітників машинобудівної галузі; організації проєктної діяльності, розроблення проєктних технологій у закладах професійної освіти; проєктування дистанційних курсів та організації самостійної роботи; розроблення SMART-комплексів для аграрної, будівельної і машинобудівної галузей; розвитку підприємницької компетентності майбутніх кваліфікованих кадрів; організації дуальної форми навчання у закладах професійної освіти для будівельної, машинобудівної галузей та сфери послуг; оцінювання компетентностей (освітніх результатів) на основі поняттєво-змістового аналізу;

- **технологій:** мотивації учнів закладів професійної освіти до розвитку професійної кар'єри та розвитку кар'єрних орієнтацій; розвитку фінансової грамотності, ділової активності та підприємницької компетентності; стратегічного управління закладом професійної освіти та маркетингово-моніторингового супроводу; тестового оцінювання навчальних досягнень студентів; створення цифрового портфоліо здобувачів професійної освіти та фахової передвищої освіти.

За *напрямом освіта дорослих* обґрунтовано і розроблено:

- концепції розвитку освіти дорослих в Україні; розвитку неформальної освіти дорослих в Україні; діяльності університетів третього віку; діяльності центрів освіти дорослих; підготовки педагогічного персоналу до роботи з дорослими; професійного та особистісного розвитку науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти, що зокрема використані при підготовці законопроекту «Про освіту дорослих»;

- концептуальні засади психологічного супроводу навчання дорослих упродовж життя;

- дидактичний комплекс науково-методичного супроводу професійного розвитку науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти в умовах неформальної та інформальної освіти на основі андрагогічного підходу;

- моделі психологічного супроводу навчання дорослих; професійного розвитку науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти в умовах неформальної та інформальної освіти.

Створено мережу центрів андрагогічної майстерності для педагогічних і науково-педагогічних працівників.

Підготовлено проєкт професійного стандарту «Андрагог».

Забезпечено ефективне функціонування Кафедри ЮНЕСКО та Вісника цієї Кафедри в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України.

За *напрямом педагогічна освіта* розроблено:

- концепції оновлення змісту підготовки викладачів у педагогічних закладах вищої освіти України у вимірах соціальних потреб воєнного і повоєнного часу; психолого-педагогічної підготовки викладачів у закладах вищої педагогічної освіти на компетентнісних засадах; розвитку психологічної готовності педагогічного персоналу до професійної діяльності в умовах Нової української школи; психологічного супроводу професійної діяльності педагогічних працівників в контексті світових змін;

- моделі підготовки викладачів закладів вищої педагогічної освіти до професійної діяльності в умовах цифровізації суспільства;

- концептуальні основи розвитку педагогічної культури майбутніх вчителів;

- психологічні механізми виявлення та актуалізації емоційного ресурсу вчителя НУШ; педагогічні умови вдосконалення змісту психолого-педагогічної підготовки педагогів на різних освітніх

рівнях у закладах фахової передвищої і вищої педагогічної освіти під час війни та в період післявоєнного відновлення країни; рекомендації із упровадження педагогічної інтернатури в Україні.

З'ясовано механізми забезпечення якості вищої педагогічної освіти у зарубіжних країнах; тенденції і виклики в організації практичної підготовки педагогів на різних рівнях вищої освіти; розвитку змісту професійної підготовки вчителів у країнах-членах Організації економічного співробітництва і розвитку із урахуванням їх трансформаційного впливу на еволюцію педагогічної освіти; науково-методичні засади підвищення готовності викладачів до вдосконалення викладання психолого-педагогічних дисциплін в умовах трансформації вищої освіти.

3.5. Відділення вищої освіти НАПН України

До *найвагоміших наукових результатів* слід віднести такі:

- подальший розвиток і наповнення новим змістом науки про університети (університетології), з'ясування актуальних для світової університетської мережі закономірностей, тенденцій; теоретичне обґрунтування і практичне підтвердження природного закону зростання крутизни університетського сходження до вершини досконалості, процесів диференціації та інтеграції в університетській сфері;
- визначення підходів та показників і критеріїв, рамкової таксономії необхідних і достатніх механізмів оцінювання конкурентоспроможності (досконалості) закладів вищої освіти та формулювання концептуальних засад нового напрямку досліджень – університетометрії;
- обґрунтування рейтингових механізмів визначення конкурентоспроможності університетів;
- підготовка науково-методичних рекомендацій із модернізації механізмів підвищення дослідницької спроможності університетів України у контексті імплементації концепції «Відкрита наука» та повоєнного відновлення України як сильної європейської країни;
- розроблення концептуальних засад визначення рівня інноваційності університетів за критерієм співвідношення продукування і поширення нового в їх діяльності;
- аналіз здобутків і втрат Болонського процесу і підготовка рекомендацій з розвитку конкурентоспроможних лідерських університетів;

- розроблення рамкової моделі рівневої дихотомії кваліфікаційного розриву за критерієм конкурентоспроможності в екосистемі «вища освіта – ринок праці»;

- обґрунтування механізму подолання кваліфікаційного розриву між вищою освітою та ринком праці шляхом підвищення якості вищої освіти та кластеризації взаємодії між постачальниками та споживачами фахівців за критерієм паритетної конкурентоспроможності;

- розроблення теоретичних основ та аналіз провідного зарубіжного досвіду взаємодії вищої освіти і ринку праці;

- аналіз мережі державних закладів вищої освіти України та обґрунтування пропозицій щодо її оптимізації шляхом укрупнення закладів через об'єднання;

- створення нової моделі сучасного університету «Університет 3,0», який продукує інтегроване освітнє, науково-дослідницьке та підприємницьке середовище, синергію «освіта – наука – інновація – комерціалізація» та визначення бази пілотного проекту із апробації університету нової формації;

- створення моделі оцінювання рівня конкурентоспроможності випускника ЗВО та модель формування інформаційної культури майбутніх керівників проєктів (project manager);

- розроблення комплексної системи короткострогового прогнозування попиту на нові спеціальності, компетентності, кваліфікації, сфери діяльності на регіональному і локальному ринках праці з метою подальшої її імплементації у підготовку висококваліфікованих та конкурентоспроможних фахівців з вищою освітою та здійснення аналізу сучасного стану попиту (за основними показниками ринку праці 2017 – 2024 рр.);

- обґрунтування підходів та рекомендацій щодо соціально-інституційних трансформацій університетів на гуманістичних засадах, посилення їхньої суспільної ролі в межах третьої місії;

- підготовка і видання «Національного освітнього глосарію: вища освіта» (4-е вид., перероб. і доп.), у якому узагальнено поняттєво-термінологічний апарат вищої освіти, що використовується міжнародною, європейською, українською фаховою спільнотою та унормовано українським законодавством і міжнародними документами, насамперед у контексті розвитку Європейського простору вищої освіти та реалізації Міжнародної стандартної класифікації освіти.

4. Кадровий потенціал НАПН України

За період 2017 – 2026 рр. чисельність наукових працівників наукових установ НАПН України зменшилася на 51 особу (на 6,1 %). Водночас на 55 осіб (на 33,9 %) зросла кількість вчених з науковим ступенем доктора наук та на 28 осіб (на 24,3 %) науковців, які працюють за основним місцем роботи.

Щодо науково-педагогічних і педагогічних працівників НАПН України, то їх кількість за звітний період зменшилася відповідно на 75 осіб (на 48,3 %) та на 34 особи (на 62,9 %). Таке скорочення чисельності зумовлено зокрема тим, що за пропозицією Мінфіну України та МОН України реформовано систему перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів шляхом передачі граничних обсягів видатків, починаючи з 2025 р., МОН України як єдиному державному замовнику на перепідготовку та підвищення кваліфікації кадрів.

У 2017 р. відбулися вибори президента НАПН України та членів Президії НАПН України. Президентом НАПН України обрано В.Г. Кременя, першим віце-президентом НАПН України – В.І. Лугового, віце-президентом НАПН України – О.М. Топузова, академіком-секретарем Відділення філософії освіти, загальної та дошкільної педагогіки НАПН України* – С.О. Сисоєву, академіком-секретарем Відділення психології та спеціальної педагогіки НАПН України* – С.Д. Максименка, академіком-секретарем Відділення загальної середньої освіти і цифровізації освітніх систем НАПН України* – О.І. Ляшенка, академіком-секретарем Відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН України – Н.Г. Ничкало, академіком-секретарем Відділення вищої освіти НАПН України – П.Ю. Сауха. Членами Президії НАПН України обрано 29 осіб.

У 2022 р. через запровадження в Україні воєнного стану та на виконання вимог Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» рішенням Президії НАПН України продовжено повноваження президента та членів Президії НАПН України, керівників її наукових установ.

Упродовж 2023 – 2026 рр. у чотирьох установах НАПН України відбулися вибори керівників. Директором Інституту психології імені Г.С. Костюка обрано О.М. Кокуна, Інституту циф-

ровізації освіти – О.М. Спіріна, директором Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка – Л.І. Прохоренко, директором Інституту проблем виховання – Р.В. Малиношевського, ректором ДЗВО «Університет менеджменту освіти» – М.О. Кириченка. На початку вересня цього року відбулися вибори директорів ще у 6 наукових установах.

Нарощенню кадрового потенціалу та залученню нових науковців НАПН України сприяло збільшення чисельності членів академії. Упродовж звітної періоду двічі проводилися вибори членів НАПН України – у грудні 2019 р. та у лютому 2025 р. У 2019 р. загальними зборами НАПН України обрано 8 дійсних членів (академіків) та 17 членів-кореспондентів. У 2025 р. обрано 11 дійсних членів (академіків) та 26 членів-кореспондентів. Чисельність членів НАПН України станом на 1 січня 2026 р. склала 160 осіб, з них 73 дійсні члени і 87 членів-кореспондентів. У 2025 р. Президією НАПН України для частини вакансій впроваджено граничний вік до кандидатів у дійсні члени НАПН України – до 60 років, у члени-кореспонденти НАПН України – до 55 років. Водночас оголошено вакансії членів НАПН України без граничного віку. Введення граничного віку для частини вакансій дало змогу омолодити склад членів академії, зокрема серед обраних дійсних членів чисельність віком до 60 років склала 6 осіб, а серед членів-кореспондентів НАПН України віком до 55 років – 18 осіб.

Усього 31 дійсний член (академік) (42,5 %) та 24 члени-кореспонденти (27,6 %) працюють у академії за основним місцем роботи.

Станом на 1 січня 2026 р. чисельність іноземних членів НАПН України складає 33 особи, почесних академіків – 34 особи.

Залучення до складу НАПН України провідних вчених України спрямоване на ефективне розроблення пріоритетних напрямів фундаментальних і прикладних досліджень, поліпшення теоретико-методологічного та науково-методичного супроводу освітніх реформ, підвищення якості підготовки фахівців вищої кваліфікації в контексті інтеграції України до європейського освітнього і дослідницького просторів, психологічного супроводу трансформаційних процесів в освіті та суспільстві в цілому і сприятиме подальшому розвитку національної освіти і науки в Україні.

* Примітка: нинішня назва.

За особисті заслуги перед Українською державою у галузі науки і освіти, плідну наукову діяльність упродовж звітного періоду державними нагородами України відзначено: Орденом «За заслуги» I, II, III ступенів – 9 осіб, «Орденом князя Ярослава Мудрого» III, IV, V ступенів – 4 особи, «Орденом княгині Ольги» I, II, III ступенів – 7 осіб, присвоєно почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки України» – 9 особам, почесне звання «Заслужений працівник освіти України» – 4 особам, почесне звання «Заслужений працівник культури України» – 1 особі, почесне звання «Заслужений економіст України» – 1 особі. Почесними грамотами, грамотами, подяками та цінними подарунками Верховної Ради України відзначено 36 осіб, почесними грамотами та грамотами Кабінету Міністрів України – 7 осіб.

За звітний період почесними грамотами, грамотами і подяками НАПН України відзначено понад 2,8 тис. працівники наукових установ та закладів освіти України. Медаллю НАПН України «Ушинський К.Д.» нагороджено 519 вітчизняних і зарубіжних вчених, працівників освіти, громадських діячів України. Медаллю НАПН України «Григорій Сковорода» – 322 вітчизняні та зарубіжні вчені, освітяни. Медаллю НАПН України «Володимир Мономах» – 174 вчені, освітяни. Медалі НАПН України «Іван Франко» та «Леся Українка» нагороджено відповідно 136 та 146 вітчизняних і зарубіжних вчених і освітян.

5. Атестація наукових установ НАПН України

Упродовж 2021 – 2025 рр. наукові установи НАПН України успішно пройшли атестацію МОН України.

Зокрема відповідно до наказу МОН України від 2 червня 2021 р. № 615 затверджено результати державної атестації наукових установ НАПН України. 10 наукових установ віднесено до I класифікаційної групи – Інститут педагогіки НАПН України, Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, Інститут соціальної та політичної психології НАПН України, Інститут вищої освіти НАПН України, Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України, Інститут професійно-технічної

освіти НАПН України, Інститут обдарованої дитини НАПН України, Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського. До II класифікаційної групи віднесено дві наукові установи: Інститут проблем виховання НАПН України і Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи.

У 2025 р. МОН України проведено державну атестацію наукових установ і закладів вищої освіти, що здійснюють наукову діяльність, за новою методикою, яка відповідає кращим європейським практикам. Наказом МОН України від 27 червня 2025 р. № 945 затверджено результати оцінювання ефективності наукової діяльності з віднесенням наукових установ до груп А, Б, В, Г.

До вищої групи А увійшли 3 установи НАПН України: Інститут цифровізації освіти, Інститут соціальної та політичної психології, Інститут вищої освіти.

До наступної групи Б віднесено 5 установ: Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна, Інститут педагогіки, Інститут професійної освіти, Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи, Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України.

До групи В увійшли 4 установи: Інститут психології імені Г.С. Костюка, Інститут проблем виховання, Інститут обдарованої дитини, Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського.

6. Діяльність Президії НАПН України

Упродовж 2017 – 2026 рр. за планами роботи НАПН України проведено 20 сесій загальних зборів академії: 11 звітних і виборних, 9 тематичних з проблем реформування змісту освіти, її науково-методичного забезпечення, цифрової трансформації, психологічного супроводу та ін.

- «25 років діяльності Національної академії педагогічних наук України: здобутки і перспективи» (17 листопада 2017 р.);
- «Проблеми модернізації змісту освіти в умовах реформування української школи» (16 листопада 2018 р.);
- «Психологічний супровід трансформаційних процесів в українському суспільстві та освіті» (17-18 грудня 2019 р.);

- «Наукове забезпечення розвитку освіти дорослих в Україні» (20 листопада 2020 р.);
- «Освіта дітей раннього та дошкільного віку в контексті їх безперервного розвитку» (19 листопада 2021 р.);
- «Науково-методичне забезпечення цифровізації освіти України: стан, проблеми перспективи» (18-19 листопада 2022 р.);
- «Вища освіта в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення України: виклики і відповіді» (17 листопада 2023 р.);
- «Захист і підтримка ментального здоров'я українців в умовах воєнного стану: виклики і відповіді» (22 листопада 2024 р.);
- «Цифрова трансформація освіти: штучний інтелект в сучасному освітньому просторі» (21 листопада 2025 р.).

В обговоренні актуальних проблем вітчизняної освіти взяли активну участь вчені НАПН України, її установ, представники органів державної влади, Національної та національних галузевих академій наук, громадських організацій, освітяни.

За звітний період вченими НАПН України організовано і проведено 15 методологічних семінарів з актуальних питань розвитку освіти, зокрема в умовах воєнного стану, науково-методичного забезпечення її подальшого реформування, національно-патріотичного виховання відповідальних громадян України, утвердження української національної ідентичності, охорони психічного здоров'я українського народу:

- «Нові тенденції і явища у дитячому і молодіжному середовищі України: цивілізаційний, культурологічний, інформаційний виміри» (16 листопада 2017 р.);
- «Концептуальні засади розроблення Національного рейтингу закладів вищої освіти» (23 березня 2018 р.);
- «Інформаційно-цифровий освітній простір України: трансформаційні процеси і перспективи розвитку» (4 квітня 2019 р.);
- «Дошкільна освіта в контексті ідей Нової української школи» (9 квітня 2020 р.);
- «Шляхи і механізми підвищення конкурентоспроможності університетів України» (19 листопада 2020 р.);
- «Актуальні проблеми психологічної протидії негативним інформаційним впливам на особистість в умовах сучасних викликів» (8 квітня 2021 р.);
- «Розвиток обдарованої особистості: світовий і вітчизняний контексти» (18 листопада 2021 р.);
- «Науково-методичне забезпечення розвитку професійної освіти в умовах нових викликів» (17 листопада 2022 р.);
- «Національно-патріотичне виховання дітей та молоді в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення України: стратегії і завдання» (6 квітня 2023 р.);

- «Актуальні проблеми охорони психічного здоров'я українського народу у воєнний і повоєнний час» (16 листопада 2023 р.);
- «Профільна середня освіта: виклики і шляхи реалізації» (4 квітня 2024 р.);
- «Розвиток національної професійної освіти в умовах війни, повоєнного відновлення та євроінтеграції України» (21 листопада 2024 р.);
- «Стратегічні орієнтири та інноваційні практики утвердження української національної ідентичності в умовах воєнного стану» (3 квітня 2025 р.);
- «Тенденції та особливості взаємодії вищої освіти та ринку праці в умовах війни та повоєнного відновлення України» (20 листопада 2025 р.);
- «Трансформація професійної освіти в контексті сучасних цивілізаційних і національних викликів» (2 квітня 2026 р.).

У роботі методологічних семінарів узяли участь члени НАПН України, вчені її наукових установ, науково-педагогічні і педагогічні працівники закладів освіти, представники органів державної влади та органів місцевого самоврядування, Національної та національних галузевих академій наук, роботодавці, члени громадських організацій, здобувачі освіти.

У 2017 – 2026 рр. проведено 138 засідань Президії НАПН України, у ході яких розглянуто 3,4 тис. питань щодо виконання постанов загальних зборів і Президії академії; перебігу та результатів наукових досліджень, науково-організаційної діяльності її установ; напрямів (тематики), планів наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок, фундаментальних і прикладних досліджень НАПН України; спільної діяльності академії із МОН України, Національною та національними галузевими академіями наук; міжнародної, фінансово-економічної діяльності, кадрової політики НАПН України тощо.

Робота загальних зборів, діяльність Президії НАПН України систематично висвітлювались на вебсайті академії, її сторінці у Facebook, сайтах наукових установ НАПН України, у Віснику Національної академії педагогічних наук України, на шпальтах газети «Освіта і суспільство».

7. Виконання наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок

Упродовж 2017 – 2026 рр. у наукових установах НАПН України забезпечувалося стабільне виконання фундаментальних і прикладних наукових досліджень, спрямованих на науково-

методичне забезпечення розвитку освіти, педагогіки та психології.

Щороку виконувалося від 97 до 109 наукових досліджень, водночас поступово змінювалося співвідношення між фундаментальними та прикладними дослідженнями на користь прикладних: якщо у 2017 р. переважали фундаментальні дослідження (69 або 69,7 % із 99), то, починаючи із 2020 р., більшу частину становили прикладні дослідження, орієнтовані на оперативне вирішення актуальних проблем розвитку освіти, частка яких становила близько двох третин загальної кількості наукових досліджень. Динаміка та структура наукових досліджень представлена на рис. 1.

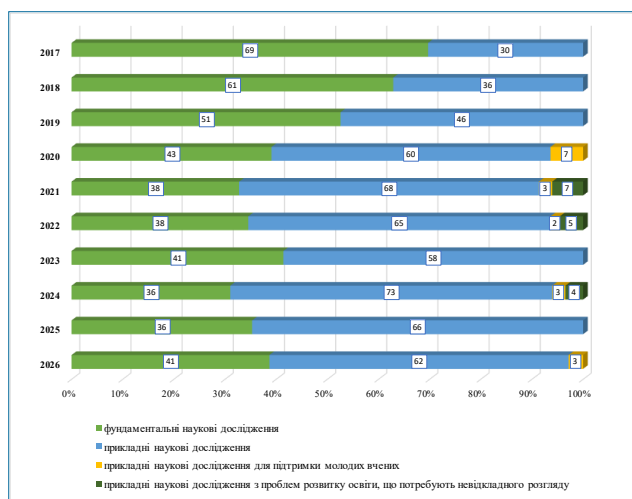

Рис. 1. Динаміка та структура наукових досліджень НАПН України у 2017 – 2026 рр.

Упродовж звітної періоду академія забезпечила виконання досліджень за широким спектром наукових напрямів, розширивши практику конкурсного відбору прикладних досліджень, підтримки молодих вчених та виконання досліджень з проблем розвитку освіти, що потребують невідкладного розгляду. Такий підхід сприяв підвищенню актуальності наукових розробок та їх оперативному впровадженню в освітню практику.

Особливого значення результати досліджень набули у 2020 – 2026 рр., зокрема наукові установи НАПН України оперативно переорієнтували діяльність на забезпечення потреб системи освіти в умовах пандемії COVID-19, згодом – в умовах воєнного стану. Значно зросла частка прикладних досліджень, спрямованих на створення практичних рекомендацій, методичних матеріалів, цифрових освітніх ресурсів, психологічної підтримки

учасників освітнього процесу та науково-аналітичного супроводу державної освітньої політики.

Загалом упродовж зазначеного періоду діяльність НАПН України характеризувалася стабільним виконанням наукових досліджень, високою їх результативністю, постійним оновленням змісту наукової продукції відповідно до сучасних викликів та посиленням практичної спрямованості наукових результатів. Отримані результати стали вагомим основою розвитку освітньої політики, модернізації змісту освіти, впровадження інноваційних педагогічних і психологічних технологій та забезпечення науково-методичного супроводу функціонування сфери освіти України.

За цей період:

- завершено 163 фундаментальні та 195 прикладних наукових досліджень (усього 358 завершених НДР), рис. 2;

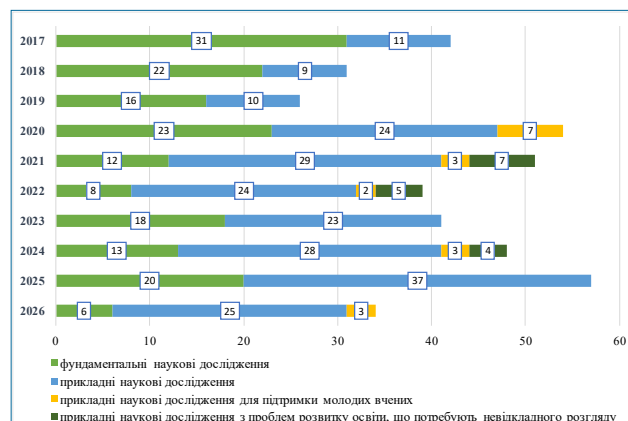

Рис. 2. Динаміка та структура завершених наукових досліджень НАПН України у 2017 – 2026 рр.

- з 2020 р. упроваджено виконання прикладних досліджень для підтримки молодих вчених та досліджень з проблем розвитку освіти, що потребують невідкладного розгляду;

- у 2020 – 2025 рр. завершено 15 досліджень для підтримки молодих вчених та 23 дослідження із актуальних проблем розвитку освіти, визначених за спеціальними конкурсами.

За результатами виконання фундаментальних і прикладних досліджень щороку створювалися значні обсяги наукової продукції. Найбільшу частку займали наукові статті, кількість яких щороку становила близько 2 тис. за фундаментальними дослідженнями та понад 1,4 тис. – за прикладними, рис. 3.

Крім того, підготовлено сотні монографій, препринтів, аналітичних матеріалів, методичних

Рис. 3. Кількість підготовленої продукції за завершеними фундаментальними та прикладними дослідженнями у 2017 – 2025 рр.

рекомендацій, практичних і навчальних посібників, навчальних програм, підручників, словників, довідників, інформаційно-аналітичних і електронних ресурсів, рис. 4.

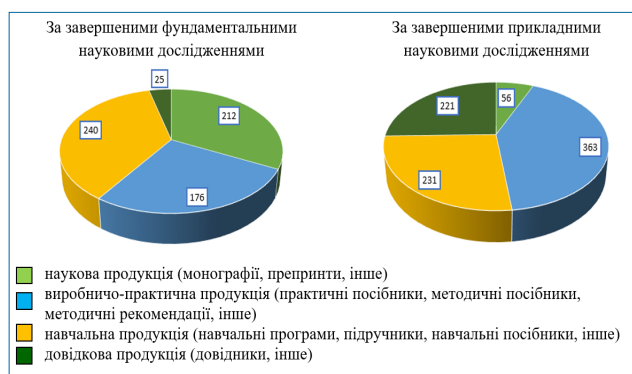

Рис. 4. Види продукції за завершеними фундаментальними та прикладними дослідженнями у 2017 – 2025 рр. (без урахування статей)

Загалом за результатами виконання фундаментальних і прикладних наукових досліджень підготовлено:

- понад 14 тис. наукових статей;
- понад 250 монографій, препринтів та інших наукових праць;
- понад 500 одиниць виробничо-практичної продукції (методичні рекомендації, методичні та практичні посібники, практичні поради тощо);
- понад 450 одиниць навчальної продукції (навчальні програми, навчальні посібники, підручники);
- сотні довідкових, інформаційно-аналітичних та електронних ресурсів (словники, довідники, покажчики, бюлетені, електронні бази даних, інформаційні ресурси).

8. Впровадження та вплив результатів наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок

Упродовж 2017 – 2026 рр. НАПН України забезпечувала системне впровадження результатів фундаментальних і прикладних наукових досліджень та їх трансформацію у наукову, освітню, управлінську й суспільну практику. Результати досліджень, що виконувалися науковими установами НАПН України переважно за кошти державного бюджету, використовувались у закладах освіти різних рівнів, органах державної влади та органах місцевого самоврядування, наукових і громадських установах та організаціях.

У цей період сформовано та розвинуто багатоканальну систему впровадження наукових результатів. Основними її формами стали: підготовка та поширення наукової, навчальної, виробничо-практичної й довідкової продукції; публікація результатів у фахових, міжнародних і наукометричних виданнях; розміщення електронних видань в Електронній бібліотеці НАПН України та на вебресурсах наукових установ; апробація результатів на міжнародних і всеукраїнських конференціях, семінарах, вебінарах, круглих столах та виставках; надання експертних висновків, аналітичних матеріалів і пропозицій до законодавчих і нормативно-правових актів; використання результатів у розробленні державних стандартів, концепцій, стратегій, програм, планів заходів та інших документів державної політики.

Важливою тенденцією в діяльності НАПН України у 2017 – 2025 рр. стало послідовне посилення практичної, прикладної та нормативно-правової спрямованості результатів наукових досліджень. Наукова продукція академії дедалі активніше використовувалася не лише безпосередньо в поточній освітній практиці, а й для науково-методичного забезпечення освітніх реформ, підготовки законодавчих і нормативно-правових актів, державних стандартів, концепцій, стратегій, навчальних та аналітичних матеріалів, експертних висновків і пропозицій до документів державної політики.

З-поміж найбільш вагомих праць: у 2026 р. до 35-річчя незалежності України видано Національну доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні, якою продовжено щоп'ятирічні

огляди стану національної освіти, підготовлені у 2011, 2016, 2021 рр. (у 2022 р. її видано англійською та німецькою мовами), а також «Енциклопедія освіти» (2021 р.).

Упродовж звітнього періоду результати завершених фундаментальних і прикладних досліджень системно впроваджувалися в діяльність закладів освіти, органів державної влади та органів місцевого самоврядування, використовувалися в освітній і науковій практиці, а також поширювалися серед професійних спільнот. Особливого значення набуло їх використання під час розроблення та реалізації державної освітньої політики, зокрема в контексті реформування змісту освіти, здійснення Нової української школи, забезпечення якості та доступності освіти, розвитку інклюзивного навчання, цифровізації освітнього процесу, психологічної підтримки учасників освітнього процесу та інших актуальних напрямів.

Починаючи з 2022 р., пріоритетним напрямом стало оперативне впровадження та поширення результатів досліджень для реагування на виклики воєнного стану. Наукові розробки використовувалися для забезпечення функціонування освіти в умовах війни, організації психологічної й соціальної підтримки, збереження доступності та якості освіти, подолання освітніх втрат, підтримки педагогічних працівників і здобувачів освіти, а також для вирішення завдань, пов'язаних з відновленням та розвитком освітньої системи. Водночас розширилися канали поширення результатів досліджень – через електронні ресурси, цифрові платформи, соціальні мережі, науково-практичні заходи, професійні мережі та безпосередню консультативну взаємодію із представниками освітянської і наукової спільнот.

У 2023 – 2026 рр. ця практика набула системного характеру: безпосереднє впровадження наукових розробок поєднувалося із їх використанням у формуванні та реалізації державної політики, підготовці нормативних документів і забезпеченні практичних потреб системи освіти. Одночасно розширювалися обсяги наукової продукції, призначеної для практичного використання, зокрема навчальних, виробничо-практичних, довідкових і наукових видань. Посилення прикладної орієнтації досліджень забезпечило більш адресне спрямування їх результатів на потреби закладів освіти, педагогічних і науко-

во-педагогічних працівників, органів державного управління та інших цільових груп.

Загалом упродовж 2017 – 2026 рр. упровадження результатів наукових досліджень стало одним із ключових механізмів реалізації наукового потенціалу НАПН України. Простежується перехід від переважного представлення результатів досліджень до їх системного використання у практиці освіти, нормативно-правовому забезпеченні, експертній діяльності та формуванні державної освітньої політики. В умовах воєнного стану ця діяльність доповнилась оперативним реагуванням на суспільні та освітні виклики, а в перспективі – орієнтацією на відновлення, модернізацію та європейську інтеграцію освіти і науки України.

Особливо важливим результатом 2017 – 2026 рр. стало розширення кола користувачів і сфер практичного застосування наукових розробок. Основними цільовими групами є педагогічні та науково-педагогічні працівники закладів дошкільної, загальної середньої, позашкільної, професійної, фахової передвищої та вищої освіти, післядипломної педагогічної освіти, психологи, фахівці органів управління освітою та органів державної влади, державних і громадських організацій.

Упродовж звітнього періоду відбулося також істотне розширення сфер впливу результатів наукової діяльності НАПН України. Результати досліджень активно використовуються для забезпечення національної стійкості, реагування на виклики воєнного часу, розвитку психологічної підтримки, соціальної сфери, культури, інформаційної політики та інших суспільно значущих напрямів.

Загалом у 2017 – 2026 рр. НАПН України сформувала та підтримувала цілісну систему трансферу результатів наукових досліджень від етапу їх отримання до практичного використання. Її визначальними характеристиками стали висока інтенсивність упровадження, поєднання наукового, методичного, практичного та нормативно-правового напрямів використання результатів, розширення цільових груп користувачів, цифровізація каналів поширення наукової продукції та посилення її ролі у формуванні державної освітньої політики.

9. Експериментальна діяльність

Упродовж 2017 – 2026 рр. експериментальна діяльність НАПН України здійснювалася з метою науково-методичного забезпечення модернізації освіти та впровадження результатів наукових досліджень у практику діяльності закладів освіти. Щороку в академії виконувалося близько 70 експериментів різного рівня, до яких залучалося близько 1 тис. закладів освіти. За звітний період вченими НАПН України реалізовано понад 60 всеукраїнських експериментів (рис. 5.)

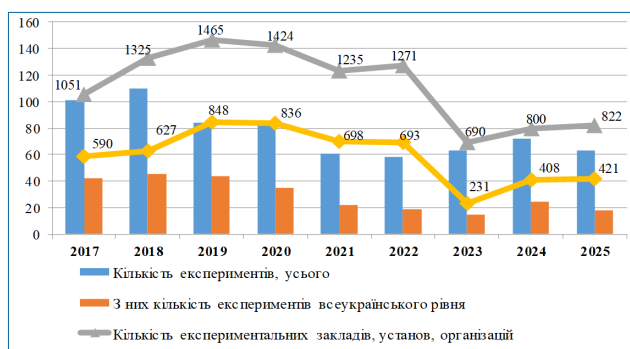

Рис. 5. Експериментальна діяльність (2017 – 2025 рр.)

Пріоритетом експериментальної діяльності було наукове забезпечення реалізації реформи «Нова українська школа». У межах всеукраїнських експериментів здійснювалися розроблення, апробація та впровадження державних стандартів початкової, базової середньої та профільної середньої освіти, модельних навчальних програм, підручників, іншого навчально-методичного забезпечення нового покоління, сучасних підходів до оцінювання результатів навчання, компетентнісного, інтегрованого та STEM-навчання, а також моделей допрофільної підготовки і профільної середньої освіти.

Вагомим напрямом експериментальної діяльності стали дослідження у сфері раннього розвитку та дошкільної освіти. Вони охоплювали створення й апробацію моделей освітнього середовища закладів дошкільної освіти, науково-методичне забезпечення розвитку й виховання дітей раннього та дошкільного віку, реалізацію Державного стандарту дошкільної освіти, а також розроблення організаційно-педагогічних засад управління закладами дошкільної освіти в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення.

Важливе місце посідали експериментальні дослідження у сфері виховання та позашкільної освіти, спрямовані на розроблення та апробацію сучасних моделей національно-патріотичного,

громадянського, соціально-емоційного й ціннісного виховання дітей та молоді, розвиток виховного потенціалу позашкільної освіти, а також створення організаційно-педагогічних засад функціонування системи виховання в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення.

Одним із ключових напрямів досліджень став розвиток інклюзивної освіти, що охоплював створення та перевірку моделей інклюзивного освітнього середовища, удосконалення діяльності інклюзивно-ресурсних центрів, науково-методичне забезпечення навчання дітей з особливими освітніми потребами, розвиток української жестової мови, а також створення системи психолого-педагогічної підтримки дітей і їхніх родин в умовах воєнного стану.

Суттєво розширився спектр досліджень, пов'язаних із психологічним супроводом освіти. Експериментальні дослідження спрямовувалися на розроблення психологічних технологій забезпечення безпечного освітнього середовища, підтримки психічного здоров'я та життєстійкості учасників освітнього процесу, психологічного супроводу дітей, педагогічних працівників і родин в умовах війни та післявоєнного відновлення.

Окремий комплекс експериментальних досліджень здійснювався у сфері професійної освіти та освіти дорослих і спрямовувався на оновлення змісту професійної підготовки, цифрову трансформацію освітнього процесу, розвиток професійних компетентностей, удосконалення підготовки педагогічних кадрів і посилення взаємодії освіти із ринком праці.

Загалом експериментальна діяльність НАПН України забезпечила наукову апробацію інноваційних моделей, методик і технологій навчання, сприяла впровадженню результатів наукових досліджень у діяльність закладів освіти та посиленню науково-методичного супроводу розвитку освіти України в умовах її реформування та сучасних суспільних викликів.

10. Представлення наукових періодичних видань та публікацій вчених НАПН України в світовій системі наукових комунікацій

10.1. Наукові періодичні видання НАПН України

Динаміка звітних показників за 2017 – 2026 рр. демонструє чіткі стратегічні тенденції розвитку наукової періодики НАПН України, що полягають у приведенні її у відповідність до вимог національного законодавства, в оптимізації загальної кількості видань, їх цифровій трансформації та поглибленні міжнародної наукометричної інтеграції.

Ключовими напрямками розвитку наукової періодики в ці роки стали *цифрова трансформація видавничих процесів* та *структурне оновлення всієї мережі*. Упродовж звітної періоду НАПН України здійснювала послідовну оптимізацію мережі видань, зосередивши увагу на зростанні їхньої якості та ефективності: від 54 видань у 2017 – 2018 рр. до 38 видань у 2025 р. Одночасно відбулася зміна співвідношення форматів. Якщо у 2017 р. друковані видання становили 81,5 % (44 із 54 найменування), електронні – лише 18,5 % (10 найменувань), то до 2025 р. частка друкованих журналів знизилася до 71,1 % (27 із 38 найменувань), а електронних зросла до 28,9 % (11 найменувань). У 2024 – 2025 рр. активізувався процес повної відмови від друкованого формату: низка збірників та журналів (зокрема «Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи», «Освіта та розвиток обдарованої особистості», «Виховання дітей та учнівської молоді») перейшли у статус виключно онлайн-медіа із відповідною реєстрацією у Національній раді України з питань телебачення та радіомовлення. Станом на 2025 р. забезпечено стовідсоткову цифрову присутність видань (усі мають вебсторінки).

Особливу увагу приділено *фаховості атестації наукових журналів* НАПН України та їх необхідній адаптації до оновлених національних сайтів і державних стандартів. Рівень включення періодики академії до Переліку наукових фахових видань України залишався стабільно високим з тенденцією до зростання якості. Упродовж 2017 – 2025 рр. наукова періодика НАПН України пройшла трансформацію відповідно до нових вимог МОН України щодо категоризації фахових видань. Якщо у 2017 р. 83,3 % видань наукової періодики НАПН України входили до Переліку наукових фахових видань України, то на кінець 2025 р. вже 92,1 % видань входили до категорій «А» та «Б» у галузях педагогічних, психологічних, філософських наук та державного управління. Наступним етапом цієї системної модернізації стало офіційне включення 27 журналів до онов-

леного Переліку, затвердженого наказом МОН України «Про включення наукових періодичних видань до Переліку наукових фахових видань України» від 11 червня 2026 р. № 928.

У ключовому для НАПН України кластері «Розвиток людського капіталу, соціальні науки та журналістика» академічні журнали посіли провідні щаблі в національному рейтингу, увійшовши до топ-30. Зокрема Вісник Кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття» (Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна) посів 8 місце, «Наукові студії із соціальної та політичної психології» (Інститут соціальної та політичної психології) – 14 місце, міжнародний науковий журнал «Університети і лідерство» (Інститут вищої освіти) – 17 місце, журнали «Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи» (Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна), «Український педагогічний журнал» (Інститут педагогіки) та «Професійна педагогіка» (Інститут професійної освіти) посіли відповідно 28, 29 та 30 місця. Також у 2024 – 2025 рр. більшість видань зареєстровані як суб'єкти у сфері медіа згідно з новим законодавством.

Стратегічними пріоритетами розвитку наукової періодики НАПН України залишалися її послідовна інтеграція до міжнародного освітньо-наукового простору та активне впровадження принципів відкритої науки. Практика присвоєння DOI зросла з 19 (35,2 %) видань у 2018 р. до 35 (92,1 %) видань у 2025 р., рис. 6.

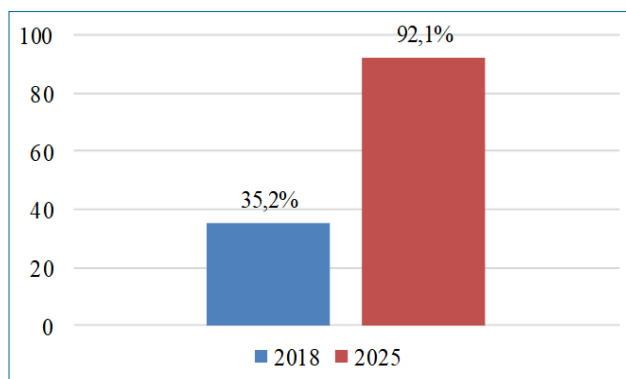

Рис. 6. Практика присвоєння журналами DOI

Понад 81 – 84 % видань упродовж звітної періоду забезпечували відкритий доступ до повнотекстових матеріалів. Зросла частка передачі метаданих: розширено практику передачі анотацій (I4OA) та відкритих списків цитування (I4OC). Розширилася присутність видань у міжнародних реферативних базах (DOAJ – з 11 видань у 2020 р.

до 14 у 2025 р.; ERIH PLUS – з 15 у 2017 – 2020 рр. до 17 у 2025 р.).

Серед видань НАПН України особливе місце посідають журнали різного спрямування – від видань міжнародного наукометричного рівня до спеціалізованих і популярних:

- **«Інформаційні технології і засоби навчання»** (засновник – Інститут цифровізації освіти НАПН України). Видання з 2018 р. входить до ESCI Web of Science Core Collection, постійно нарощує показники. Кількість переглядів зросла із 296 тис. у 2019 р. до понад 2 млн станом на 1 січня 2026 р. У 2023 р. журнал отримав імпаکت-фактор JIF 0,8, у 2025 р. зміцнив позиції до JIF 1,0 (Q3). Географія користувачів охоплює десятки країн (Україна, США, Іспанія, Словаччина, Туреччина, Японія, Сінгапур, Філіппіни тощо) (рис. 7);

Рис. 7. Розвиток журналу «Інформаційні технології і засоби навчання»

- **«Education: Modern Discourses»** заснований у 2018 р. як англومовне рецензоване видання, журнал увійшов до категорії «Б» (2021 р.), досяг максимального показника 100.00 балів Index Copernicus Value (2022 р.), систематично індексується в DOAJ, ERIH PLUS та Google Scholar. У 2025 р. видання пройшло комплексну модернізацію: здійснено перехід на платформу OJS 3.3, а також оновлено редакційну політику відповідно до вимог МОН України, Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення та стандартів DOAJ;

- **«Вісник Національної академії педагогічних наук України»** (Вісник) заснований у 2019 р. як електронне видання відкритого доступу, став головним оперативним медіаресурсом щодо висвітлення діяльності НАПН України та популяризації наукових здобутків дослідників академії. З 2022 р. Вісник зосередився на висвітленні пи-

тань науково-методичного супроводу освіти в умовах воєнного стану. Його відвідуваність подвоїлась із 7,5 тис. користувачів у 2020 р. до понад 15 тис. у 2025 р. У 2024 р. журнал посів 11-те місце у рейтингу Google Scholar «Топ-100» кращих наукових періодичних видань українською мовою.

Отже, упродовж 2017 – 2025 рр. НАПН України здійснила системну модернізацію наукової періодики, оптимізувавши кількість видань та забезпечивши їхню повну цифровізацію і організаційно-правову відповідність вимогам часу. Це дало змогу суттєво підвищити якість журналів, переважна більшість яких увійшла до вищих фахових категорій («А» і «Б»), а з 2026 р. в оновленому Переліку наукових фахових видань, частина з них посіла провідні місця у вітчизняних рейтингах та інтегрувалася у міжнародні наукометричні бази.

10.2. Публікаційна активність вчених НАПН України

Упродовж 2017 – 2025 рр. істотно збільшено індексацію наукових праць вчених НАПН України у міжнародних наукометричних базах даних *Scopus* та *Web of Science*. Зокрема у цей період публікаційна активність науковців та членів НАПН України у виданнях, що індексуються *Scopus* та *Web of Science* Core Collection, стрімко зросла з кількох десятків до 350 – 400 праць на рік, і нині, незважаючи на складні умови діяльності, стабільно залишається високою, рис. 8. Одночасно зростала якість публікацій – систематично публікувалися праці у журналах першого квартиля (Q1), таких як *Child Abuse & Neglect*, *European Journal of Psychotraumatology*, *Frontiers in Psychology*, *Scientific Reports* тощо.

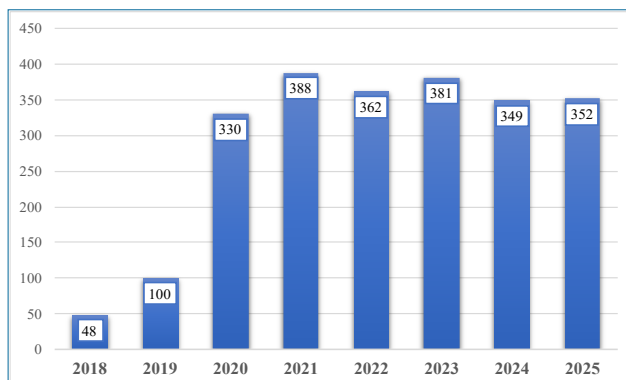

Рис. 8. Кількість публікацій вчених НАПН України, що увійшли до міжнародних наукометричних баз даних *Scopus* та *Web of Science*

Зростала чисельність вчених, залучених до публікацій у міжнародно визнаних виданнях. Якщо у 2017 р. 20 осіб мали Scopus Author ID (що присвоюється вченим лише при публікації у виданнях, які внесені до Scopus), то до 2025 р. цей показник зріс до 230 – 300 і більше осіб.

Значне розширення географії читацької аудиторії відбулося завдяки зростанню кількості праць іноземними, насамперед англійською, мовами, зокрема: більше ніж по 400-500 публікацій щорічно.

Результатом системної роботи є створення та стрімке розширення офіційного профілю НАПН України у Scopus (Scopus Affiliation ID: 60123159), де кількість публікацій зросла з приблизно 100 статей у 2019 р. до понад 1,2 тис. у 2025 р.

Також функціонує консолідований профіль НАПН України у наукометричній базі Web of Science. Цей ресурс акумулює результати наукової діяльності вчених академії, опубліковані у виданнях, що входять до Web of Science Core Collection. На сьогодні профіль налічує понад 1,2 тис. праць вчених НАПН України.

Важливим напрямом інтеграції науковців НАПН України у глобальний інформаційний простір стало впорядкування *цифрової ідентифікації дослідників* та подальше зростання їхніх *бібліометричних показників*. Протягом дев'ятирічного звітного періоду відбулося системне цифрове залучення науковців академії: якщо у 2017 р. ідентифікатор ORCID iD мали лише 344 особи, то у 2025 р. цей показник охопив понад 91 % наукового персоналу. Аналогічні процеси спостерігалися щодо створення профілів у ResearcherID/ Publons та Scopus Author ID.

Позитивна тенденція зафіксована також щодо охоплення вчених мережею Google Scholar та національною системою «Бібліометрика української науки». У 2017 р. 85,0 % науковців були представлені у «Бібліометриці», у 2025 р. – 89,7 %.

Якісне зростання наукового авторитету підтверджується динамікою індексу Гірша (h-індексу) за даними Google Scholar. Кількість вчених з h-індексом 11 і більше зростала з року в рік: 52 особи у 2017 р. та 147 осіб у 2025 р. При цьому група дослідників із h-індексом 20 і більше збільшилася від 17 осіб у 2018 р. до 68 осіб у 2025 р. У рейтингу установ за даними «Бібліометрика української науки», лідерські позиції за h-

індексом традиційно утримують Інститут психології імені Г.С. Костюка, Інститут вищої освіти, Інститут педагогіки, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна та Інститут цифровізації освіти НАПН України.

Забезпечення відкритого доступу до здобутків вчених академії реалізується через функціонування *Електронної бібліотеки НАПН України*, яка відзначається планомірним розширенням інформаційного фонду та стабільним зростанням зацікавленості з боку користувачів. ресурсів Щороку вносилося 1,7 – 3,8 тис. ресурсів. Відповідно загальний фонд повнотекстових ресурсів збільшився з майже 10 тис. станом на кінець 2017 р. до майже 40 тис. ресурсів станом на 1 січня 2026 р. (рис. 9).

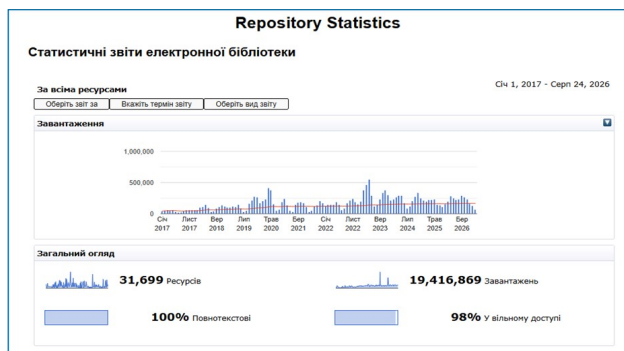

Рис. 9. Ключові показники діяльності Електронної бібліотеки НАПН України за 2017 – 2026 рр.

Кількість завантажень ресурсів Електронної бібліотеки зросла із 1,2 млн станом на кінець 2017 р. до 18,7 млн за підсумками 2025 р. Річна кількість завантажень становила: близько 500 тис. у 2017 р., та понад 2,3 млн у 2025 р.

У цілому за роки функціонування Електронної бібліотеки НАПН України (2011 – 2026 рр.) кількість розміщених ресурсів – понад 41,5 тис.; кількість завантажень ресурсів склала – майже 20,3 млн (рис. 10).

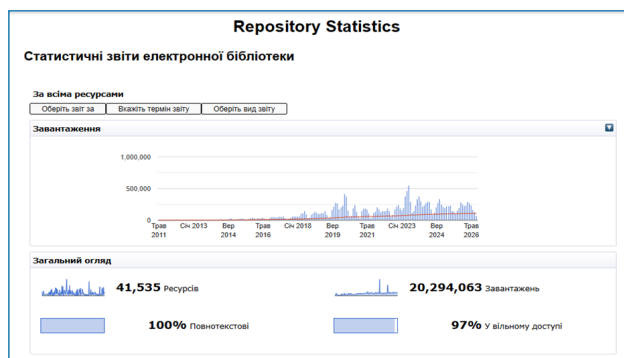

Рис. 10. Ключові показники діяльності Електронної бібліотеки НАПН України за 2011 – 2026 рр.

Географія користувачів є постійно широкою та розширилася від 131 країни у 2017 р. до понад 200 країн/регіонів у 2025 р. Частка українських користувачів коливалася у межах 71,7%–91,5 %. Водночас серед іноземних відвідувачів стабільно високу активність виявляли фахівці із США, Німеччини, Франції, Нідерландів. Беззаперечними лідерами у рейтингу завантажень ресурсів упродовж багатьох років були Інститут психології імені Г.С. Костюка, Інститут цифровізації освіти та Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Язюна НАПН України.

Істотне зростання упродовж 2017 – 2025 рр. публікаційної активності науковців НАПН України, її вихід на новий рівень якості, що підтверджується стрімким збільшенням кількості статей у Scopus та Web of Science, розширенням профілів академії, широким охопленням вчених цифровими ідентифікаторами та відповідним зростанням їхніх бібліометричних показників цитованості, національне і світове користування Електронною бібліотекою академії свідчить про інтеграцію НАПН України у потужний світовий відкритий ресурс із багатомільйонною аудиторією.

11. Науково-експертна діяльність вчених НАПН України

11.1. Проведення наукової експертизи

Упродовж 2017 – 2025 рр. наукова експертиза була одним із важливих напрямів діяльності НАПН України, що забезпечувала наукове обґрунтування державної освітньої політики, оцінювання якості наукової, навчальної та видавничої продукції, освітніх інновацій, законодавчих і нормативно-правових ініціатив, а також підтримку розвитку науково-педагогічних кадрів. Вчені НАПН України систематично залучалися до незалежного експертного оцінювання проєктів законів, державних рішень і програм, нормативно-правових актів, інформаційно-аналітичних матеріалів, освітніх інновацій, рукописів наукової та навчально-методичної продукції, засобів навчання й навчального обладнання, а також дисертаційних досліджень.

Вагомою складовою експертної діяльності стала наукова підтримка *вдосконалення та імплементація законодавчих і нормативно-правових засад функціонування сфер освіти та*

науки, соціальної політики та розвитку людського потенціалу.

Експертні матеріали НАПН України використовувалися у діяльності комітетів Верховної Ради України, центральних органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та інших державних інституцій. Загалом упродовж 2017 – 2025 рр. експерти НАПН України підготували та направили до Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, МОН України та інших органів виконавчої влади понад 775 пропозицій до законопроектів і нормативно-правових актів, а також понад 115 аналітичних матеріалів (зокрема експертних оцінок, документів до парламентських слухань та засідань комітетів).

Експертні напрацювання також надавалися Міністерству молоді та спорту України, Міністерству соціальної політики, сім'ї та єдності України, Міністерству юстиції України та іншим державним інституціям.

У 2022 – 2025 рр. експертна діяльність охоплювала також питання реалізації законодавства щодо утвердження української національної та громадянської ідентичності.

Другим масштабним напрямом стала *експертиза наукової, виробничо-практичної, навчальної та довідкової видавничої продукції*. Її обсяги суттєво зросли у 2019 – 2025 рр. Упродовж цих семи років експертами НАПН України опрацьовано понад 3,7 тис. рукописів видавничої продукції. Це забезпечувало наукову та методичну якість продукції, що поширюється в освітньому та науковому просторах України.

Важливою складовою експертної діяльності було *оцінювання навчальної та навчально-методичної літератури, засобів навчання і навчального обладнання* з метою надання відповідних грифів і свідоцтв МОН України. Упродовж 2017 – 2025 рр. експертами НАПН України здійснено оцінювання понад 3,9 тис. одиниць навчальної літератури, засобів навчання та обладнання для надання відповідних грифів і свідоцтв. Експертиза охоплювала продукцію для дошкільної, початкової, базової та профільної середньої, професійної та інших рівнів і ланок освіти, зокрема продукцію для дітей з особливими освітніми потребами.

Окремий напрям, що характеризує роль НАПН України у *забезпеченні якості та розвитку нау-*

кового потенціалу, становила експертиза дисертаційних досліджень і авторефератів. Загальний обсяг експертизи склав понад 2,1 тис. робіт. Зокрема вчені академії взяли участь в експертизі та опонуванні 1,5 тис. дисертацій і підготували відгуки на понад 770 авторефератів.

У цілому експертна діяльність НАПН України у 2017 – 2026 рр. характеризувалася *поступовим розширенням її функціонального призначення*. Вона охоплювала не лише традиційне рецензування наукових праць, дисертацій і навчальної продукції, а й поширилась на незалежне оцінювання державних рішень, законодавчих ініціатив, освітніх реформ, інновацій, стратегій і програм. Це забезпечувало інтеграцію науково обґрунтованих підходів у процеси прийняття управлінських рішень та сприяло підвищенню якості державної політики у сфері освіти і науки.

Упродовж 2022 – 2026 рр. зміст експертної діяльності адаптувався до нових суспільних і державних викликів, пов'язаних з воєнним станом, забезпеченням стійкості системи освіти, підтримкою її функціонування і відновлення, розвитком людського потенціалу та утвердженям української національної і громадянської ідентичності. Відповідно експертна діяльність дедалі більше орієнтувалася на оперативне наукове забезпечення актуальних державних рішень та освітніх трансформацій.

11.2. Участь вчених НАПН України в роботі експертних груп

Наукова експертиза вчених НАПН України у звітний період була не лише формою оцінювання якості наукової та освітньої продукції, а й важливим механізмом трансферу наукових знань у державну політику та суспільну практику, що посилювало значущість і ефективність діяльності академії.

Упродовж 2017 – 2026 рр. провідні вчені НАПН України системно залучалися в якості експертів до роботи органів державної влади і управління, консультативних і дорадчих структур, комісій та громадських об'єднань. Ця діяльність дала змогу ефективно реалізувати науковий потенціал академії у процесах формування освітньої та наукової політики, інтеграції України до європейського освітньо-наукового простору.

– Участь у роботі *експертних груп і комісій* Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій, Національної ради з питань розвитку науки і технологій, науково-методичних комісій та робочих груп МОН України, галузевих експертних рад Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, експертних груп Національного агентства кваліфікацій, Акредитаційної комісії України, Державної служби якості освіти України, Національного фонду досліджень України, НАН України, Українського культурного фонду, інших експертних комісіях органів державної влади, громадських організацій та професійних об'єднань.

Найважливішими результатами зазначеної участі, зокрема, є такі.

У 2017 р. – прийняття базового Закону України «Про освіту».

У 2018 р. – внесення актуальних змін до Закону України «Про вищу освіту», обрання міжнародною конкурсною комісією з відбору членів Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти складу цього агентства, який успішно працює увесь зазначений період.

У 2019 р. – прийняття Закону України «Про фахову передвищу освіту».

У 2020 р. – прийняття Закону України «Про повну загальну середню освіту».

У 2021 р. – прийняття розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження планів заходів з реформування Національної академії аграрних наук, Національної академії правових наук, Національної академії педагогічних наук на 2021 і 2022 роки».

У 2022 р. – прийняття Закону України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності», Плану відновлення України.

У 2023 р. – прийняття у першому читанні Закону України «Про освіту дорослих».

У 2024 р. – прийняття Закону України «Про дошкільну освіту».

У 2025 р. – прийняття Закону України «Про професійну освіту».

– Участь вчених у *процедурах акредитації, оцінювання освітніх програм і наукових установ*, що зумовило представлення наукового потенціалу академії у процесах формування та реалізації державної політики у сфері освіти і науки, забезпечення якості освіти, розвитку національної системи кваліфікацій, оцінювання наукової діяльності та інтеграції України до європейського освітнього і дослідницького просторів.

– *Представництво НАПН України в міжнародному науково-освітньому середовищі*. Вчені академії брали участь у програмних комітетах

рамкових програм Європейського Союзу з досліджень та інновацій «Горизонт 2020» та «Горизонт Європа», програми Європейського Союзу «Еразмус +», робочих груп з європейської інтеграції, міжнародних конкурсних комісій, а також у роботі редакційних колегій зарубіжних наукових видань, зокрема тих, що індексуються у Scopus та/або Web of Science Core Collection. Це сприяло міжнародному визнанню наукової компетентності академії, розвитку академічної мобільності та інтеграції української педагогічної і психологічної науки у світовий науковий простір.

– *Участь у конкурсних і атестаційних процесах.* Вчені НАПН України працювали у конкурсних комісіях з відбору підручників, експертів, учасників наукових конкурсів, всеукраїнських олімпіад, конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів – членів Малої академії наук України, конкурсу «Учитель року», конкурсів студентських наукових робіт та інших професійних заходів. Така участь забезпечувала науково обґрунтоване оцінювання результатів освітньої, наукової та педагогічної діяльності.

12. Співпраця з органами державної влади і науковими організаціями

У 2017 – 2026 рр. співпраця з органами державної влади і науковими організаціями набула системного, багатоаспектного та практично орієнтованого характеру й стала важливим механізмом науково-експертного забезпечення формування та реалізації державної політики у сферах освіти, науки, молодіжної політики, гуманітарного розвитку, психологічної підтримки та інших суспільно значущих напрямів.

12.2. Співпраця із комітетами Верховної Ради України

Загалом упродовж 2017 – 2026 рр. співпраця НАПН України з комітетами Верховної Ради України характеризувалася послідовним переходом від переважно консультативно-інформаційної участі до системного науково-експертного супроводу законотворчої та парламентської діяльності. Взаємодія включала підготовку понад 250 експертних висновків, значної кількості аналітичних матеріалів, участь у робочих та експертних групах, парламентських і комітетських слуханнях,

засіданнях, круглих столах та консультативно-дорадчих органах, а також безпосередню участь у розробленні законодавчих, стратегічних, програмних документів.

Ключовим результатом цієї взаємодії стало посилення наукової обґрунтованості державних рішень і законодавчих ініціатив у сфері освіти та науки. Науковий потенціал НАПН України систематично використовувався для оцінювання стану освітньої і наукової сфер, визначення проблем та шляхів їх розв'язання, вироблення рекомендацій для парламенту, інших органів державної влади. У період воєнного стану співпраця додатково забезпечувала наукове обґрунтування заходів із підтримки стійкості освітньої системи, подолання освітніх втрат, відновлення освіти на деокупованих територіях, розвитку людського капіталу та збереження наукового потенціалу України.

У цілому взаємодія НАПН України з комітетами Верховної Ради України у 2017 – 2026 рр. сприяла посиленню сталого наукового забезпечення парламентської діяльності, підвищенню якості законодавчих рішень, підтвердженню доказовості державної освітньої та наукової політики й забезпеченню її відповідності актуальним суспільним викликам, європейським орієнтирам та потребам відновлення України.

У грудні 2025 р. за заслуги перед Українським народом трудовий колектив НАПН України нагороджено Грамотою Верховної Ради України.

12.2. Співпраця з Міністерством освіти і науки України

Співпраця НАПН України з Міністерством освіти і науки України у 2017 – 2025 рр. була системною, стратегічно орієнтованою та безпосередньо пов'язаною з науковим, методичним і експертним забезпеченням реформування та розвитку національної освіти і науки. Її основу становили три Програми спільної діяльності МОН України та НАПН України на 2017 – 2020 рр., 2021 – 2023 рр., 2024 – 2026 рр., які забезпечували узгодження наукового потенціалу НАПН України з пріоритетами державної освітньої політики та практичними завданнями МОН України.

Зокрема Програма спільної діяльності МОН України та НАПН України на 2017 – 2020 рр. передбачала реалізацію 115 заходів за десятьма пріоритетними напрямками – від дошкільної та

загальної середньої освіти до професійної, вищої освіти й освіти дорослих, психологічного супроводу, цифровізації, управління та міжнародного співробітництва. У цей період науковці НАПН України брали активну участь у підготовці нормативно-правових документів, освітніх стандартів, концепцій, програм і методичних матеріалів, забезпечували експертний супровід реформ, а також організовували спільні науково-практичні заходи. Важливим напрямом стало наукове забезпечення реалізації концепції Нової української школи (НУШ), реформування професійної та вищої освіти, розвитку освіти дорослих, національно-патріотичного виховання та психологічного супроводу освітнього процесу.

Програма спільної діяльності МОН України та НАПН України на 2021 – 2023 рр. передбачала 116 заходів за вісьмома пріоритетними напрямками. Її зміст відображав актуальні завдання модернізації освіти: забезпечення доступної та якісної дошкільної освіти, реалізацію НУШ, розвиток професійної та фахової передвищої, вищої освіти й освіти дорослих, науки та інновацій, цифровізації освіти, психологічного супроводу та розвитку освітнього простору.

У 2021 р. співпраця мала виразний практичний результат. За участю вчених НАПН України підготовлено проєкти законів, державних стандартів, типових і модельних освітніх програм, професійних стандартів, рекомендацій з оцінювання, концептуальних документів і навчально-методичного забезпечення. Серед вагомих результатів – розроблення державних стандартів, типових та модельних навчальних програм для базової середньої і профільної середньої освіти, документів щодо освіти дорослих, інклюзивної освіти, професійної підготовки педагогів, цифрової трансформації освіти, навчально-методичного забезпечення освіти.

З початком повномасштабної російської агресії у 2022 р. співпраця НАПН України з МОН України набула нового змісту та була адаптована до умов воєнного стану. Поряд із продовженням освітніх реформ сформувався окремий напрям, пов'язаний із забезпеченням функціонування та відновлення освіти і науки в умовах війни. Вчені НАПН долучилися до підготовки Плану відновлення України, розроблення законодавчих і стратегічних документів, визначення пріоритетних наукових досліджень для воєнного та повоєнного періодів, а також до підготовки матеріалів для

євроінтеграційного процесу України. Значна увага приділялася психологічній безпеці, національно-патріотичному та військово-патріотичному вихованню, безпеці життєдіяльності, підтримці дітей з особливими освітніми потребами, цифровізації, медіаосвіті та подоланню наслідків війни для учасників освітнього процесу.

У 2023 р. завершення Програми спільної діяльності на 2021 – 2023 рр. засвідчило її результативність в умовах пандемії та повномасштабної війни. У співпраці з МОН України було підготовлено комплекти навчально-методичного забезпечення для базової школи, матеріали для військово-патріотичного виховання, психологічні вимоги до сучасних підручників і цифрових освітніх ресурсів, інноваційні матеріали з медіаосвіти, засоби розвитку цифрового освітнього середовища, методичне забезпечення професійної та фахової передвищої освіти, а також матеріали з психологічного супроводу освітнього процесу в умовах воєнного стану.

Програма спільної діяльності МОН України та НАПН України на 2024 – 2026 рр. зосереджена на реалізації реформ в умовах воєнного стану, відновленні та модернізації освіти, забезпеченні її якості й безбар'єрності, європейській інтеграції, розвитку науки та інновацій. Науковці НАПН України брали участь у вдосконаленні законодавства та нормативно-правової бази, розробленні освітніх стандартів, програм і підручників, науково-методичному супроводі дошкільної, повної загальної середньої, професійної, фахової передвищої та вищої освіти. Особливого значення набули питання профільної середньої освіти, STEM-освіти, безбар'єрності, психологічної безпеки, професійної підготовки, енергоефективності та безпеки праці у повоєнному відновленні. У 2025 р. додатково посилилися напрями цифровізації та використання штучного інтелекту в освіті, психологічного супроводу та збереження психічного здоров'я учасників освітнього процесу.

Упродовж усього періоду характерною рисою співпраці було поєднання фундаментального і прикладного наукового потенціалу НАПН України з управлінськими та нормативними можливостями МОН України. Результати наукових досліджень академії систематично використовувалися під час розроблення законодавчих і нормативних актів, державних стандартів, концепцій, стратегій, освітніх програм, підручників, навчально-методичних матеріалів та рекомендацій. Водно-

час запити МОН України визначали актуальну проблематику наукових досліджень і сприяли оперативному впровадженню їх результатів в освітню практику.

У цілому у 2017 – 2026 рр. співпраця НАПН України з МОН України набула стратегічного партнерства, спрямованого на забезпечення стійкості, відновлення та модернізації української освіти і науки. Вона охопила весь спектр рівнів і ланок освіти та ключові напрями освітньої політики, забезпечила вагомий внесок у реалізацію НУШ, розвиток інклюзивної та цифрової освіти, оновлення професійної й вищої освіти, психологічну підтримку, євроінтеграцію та підготовку системи освіти до повоєнного відновлення. Результативність цієї взаємодії підтверджується значним масивом розроблених законодавчих і нормативних документів, стандартів, освітніх програм, підручників, методичних матеріалів та концептуальних напрацювань, що забезпечують наукову обґрунтованість і практичну реалізацію державної політики у сфері освіти і науки.

12.3. Співпраця з Національною академією наук України

Підготовлену вченими Національної академії наук України та НАПН України Програму спільної діяльності на 2020 – 2022 рр. 19 березня 2020 р. підписали президент НАН України Б.Є. Патон і президент НАПН України В.Г. Кремень.

Упродовж 2020 – 2025 рр. співпраця академії набула системного, міждисциплінарного та стратегічного характеру. Вона здійснювалася на основі двох послідовних програм спільної діяльності на 2020 – 2022 рр. та 2023 – 2025 рр. і охоплювала проведення спільних експериментальних розробок, науково-експертну діяльність, розвиток дослідницьких та інформаційно-цифрових інфраструктур, підготовку наукових і навчальних видань, підтримку обдарованої молоді та молодих вчених, професійний розвиток педагогічних і науково-педагогічних працівників, а також організацію науково-практичних заходів і популяризацію науки.

У 2020 – 2022 рр. співпраця забезпечила розширення міжінституційних зв'язків установ двох академій та реалізацію широкого спектра спільних заходів у галузі освіти, психології, професійної підготовки, цифровізації, інформаційного

забезпечення науки й освіти, позашкільної освіти та наукової комунікації. Важливими результатами стали спільна робота із Національним центром «Мала академія наук України», участь у розробленні та вдосконаленні освітніх стандартів і програм, розвиток бібліометричних та інформаційно-цифрових систем, підготовка наукових і навчальних видань, а також активізація співпраці молодих вчених.

З початком повномасштабної війни у 2022 р. співпраця оперативно адаптована до нових суспільних викликів. Особливого значення набули міждисциплінарні дослідження соціально-психологічного стану українського суспільства, проблем воєнної травматизації, психології примирення, інформаційного спротиву, цифрової трансформації освіти і науки. Водночас посилилася спільна науково-експертна діяльність, участь вчених у розробленні стратегічних і нормативних документів, популяризації наукових досягнень та забезпеченні стійкості освітньо-наукової сфери.

Позитивні результати реалізації Програми 2020 – 2022 рр. та нові виклики, зумовлені війною й завданнями повоєнного відновлення, євроінтеграційними процесами, створили підґрунтя для поглиблення партнерства та започаткування Програми спільної діяльності НАН України та НАПН України на 2023 – 2025 рр., яка передбачала 79 заходів. Її реалізація засвідчила подальше зміщення акцентів від окремих спільних заходів до комплексних міждисциплінарних досліджень, взаємодії дослідницьких інфраструктур, спільної участі у формуванні державної політики у сфері науки й освіти та розробленні інноваційних рішень для подолання наслідків війни.

У 2023 – 2025 рр. вагомими напрямками стали спільна підготовка пропозицій до рішень Національної ради України з питань розвитку науки і технологій та на запити Ради національної безпеки і оборони України, участь у розробленні експертних і законодавчих ініціатив, дослідження проблем психологічного здоров'я та підтримки населення в умовах війни, розвиток цифрового освітнього середовища, застосування технологій штучного інтелекту, дослідження мовної політики та національної ідентичності, а також розвиток професійної освіти і системи підвищення кваліфікації.

Особливого значення набула спільна діяльність у сфері психологічної підтримки учасників освітнього процесу громадян України, зокрема

розроблення інноваційних цифрових рішень для подолання психологічних розладів, спричинених війсьними діями, та практик психологічної допомоги у війсьній і повоєнний періоди.

Важливим результатом партнерства стало також розширення міжнародного та європейського вимірів співпраці. Спільні дослідження й проекти були зорієнтовані на інтеграцію української науки до Європейського дослідницького простору, розвиток відкритої науки, цифровізацію, використання штучного інтелекту, енергетичну стійкість та відновлення інфраструктури України. Підготовка спільних публікацій, зокрема статей у виданнях, що індексуються у Scopus, сприяла підвищенню міжнародної представленості результатів українських досліджень.

Окремим сталим напрямом залишалася підтримка обдарованої молоді та розвиток дослідницького потенціалу молодих вчених. Співпраця із Національним центром «Мала академія наук України», участь учених НАПН України у науковому керівництві дослідницьких робіт учнів, роботі журі конкурсів, науково-освітніх заходах, а також взаємодія рад молодих вчених сприяли формуванню наступного покоління українських дослідників та зміцненню наукової екосистеми держави.

Загалом співпраця НАН України та НАПН України у 2020 – 2025 рр. продемонструвала стійкість і результативність міжакадемічного партнерства, його здатність адаптуватися до кризових умов та концентрувати науковий потенціал на виконання пріоритетних завдань держави. Її результати сприяли розвитку міждисциплінарних досліджень, науково-експертного забезпечення державної політики, модернізації освіти, цифровізації дослідницького й освітнього просторів, підтримці людського та наукового потенціалу, а також інтеграції української науки й освіти до європейських дослідницького і освітнього простору. У 2020 – 2025 рр. співпраця НАН України і НАПН України еволюціонувала до стратегічного міжакадемічного партнерства, орієнтованого на міждисциплінарне продукування знань, наукове забезпечення стійкості держави, збереження людського потенціалу, розвиток освіти і науки та формування засад повоєнного відновлення України.

На продовження міжвідомчої взаємодії НАН України та НАПН України у березні 2026 р. підписано нову Програму спільної діяльності НАН

України та НАПН України на 2026 – 2028 рр., реалізація якої передбачає:

- залучення наукових установ НАН України до спільного інформаційно-аналітичного супроводу освіти, педагогіки і психології в умовах цифрової трансформації науки;
- підготовку щорічних спільних доповідей для Уряду та Президента України про стан людського капіталу, демографічні прогнози та потреби ринку праці;
- залучення науковців НАН України до розроблення єдиної міжакадемічної програми підвищення кваліфікації педагогів та системи ранньої профорієнтації старшокласників на наукові професії;
- здійснення навчально-методичного супроводу професійного розвитку педагогічних працівників закладів професійної освіти у контексті прийняття нового Закону України «Про професійну освіту»;
- укладання угод про внутрішню академічну мобільність науковців і здобувачів освіти на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти, забезпечення умов для практичної підготовки докторів філософії на засадах партнерства між науковими установами НАПН України і НАН України;
- спільна участь у міжнародних наукових проектах та грантових програмах;
- спільний науковий супровід розроблення політик у сфері національної безпеки, освіти, науки та інновацій;
- сприяння більш широкому впровадженню наукових розробок НАН України у педагогічну практику, навчальні програми, цифрові навчальні середовища та STEM-освіту;
- поповнення бібліотечних фондів, популяризацію наукових видань, підготовлених науковцями установ НАН України та НАПН України та ін.

12.4. Співпраця з Національною академією медичних наук України

У 2023 р. започатковано програмну співпрацю із Національною академією медичних наук України в межах реалізації Програми спільної діяльності НАМН України та НАПН України на 2023 – 2025 рр.

Упродовж 2023 – 2025 рр. співпраця між академіями набула системного характеру й стала важливим напрямом міжгалузевої взаємодії у вирішенні актуальних проблем збереження людського потенціалу, фізичного і ментального здо-

ров'я населення в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення. Реалізація Програми спільної діяльності НАМН України та НАПН України на 2023 – 2025 рр. забезпечила поєднання наукового потенціалу установ обох академій, розширення міждисциплінарних досліджень та впровадження їх результатів у практику.

До основних напрямів спільної діяльності віднесено психологічну допомогу та реабілітацію постраждалих від війни, збереження ментального здоров'я дітей, молоді та дорослого населення, психосоціальну підтримку ветеранів і членів їхніх родин, психологічну діагностику та подолання наслідків психотравматичного досвіду, підтримку педагогічних працівників, а також забезпечення безпечного освітнього середовища. Важливим результатом визначено підготовку науково-практичних видань, методичних рекомендацій, діагностичних та превентивних інструментів, проведення спільних досліджень, консультацій, семінарів, тренінгів та інших науково-практичних заходів.

У 2025 р. співпрацю розширено на проблематику цифрової безпеки дітей, екологічної свідомості, професійної перекваліфікації ветеранів, гармонізації професійних кваліфікацій у сфері охорони здоров'я з нормами ЄС та вдосконалення системи охорони психічного здоров'я. Отримані результати засвідчили посилення практичної орієнтованості спільних досліджень та їх спрямованість на вирішення суспільно значущих проблем воєнного і повоєнного періодів.

Значущим здобутком було залучення науковців НАПН України до розроблення законодавчих і нормативно-правових рішень у сфері охорони психічного здоров'я, освіти, охорони здоров'я дітей та молоді, а також апробації інноваційних технологій психологічної та психосоціальної допомоги. Результати співпраці активно інтегровані в освітню і соціальну практику, що посилює роль академій у науковому забезпеченні державної політики у сфері людського розвитку.

Завершення Програми спільної діяльності на 2023 – 2025 рр. стало підґрунтям для подальшого поглиблення міжакадемічної взаємодії. Підписання Програми спільної діяльності НАМН України та НАПН України на 2026 – 2028 рр. засвідчило сталість і стратегічний характер партнерства та визначило нові напрями співпраці, зокрема щодо психологічної підтримки ветеранів через систему

освіти, розроблення доказових технологій подолання посттравматичних стресових розладів, профілактики професійного вигорання педагогів, моніторингу ментального здоров'я в умовах змішаного навчання, охорони здоров'я дітей та учнівської молоді, а також розвитку партнерства педагогів і медиків.

12.5. Співпраця з Національною академією правових наук України

Програмну взаємодію з Національною академією правових наук України започатковано у 2024 р. у межах реалізації Програми спільної діяльності між НАПН України та НАПрН України на 2024 – 2026 рр. Спільна діяльність академій актуалізована необхідністю нормативно-правового регулювання наукової та освітньої діяльності із урахуванням євроінтеграційних процесів та реалій воєнного стану і спрямована на здійснення спільних проєктів і програм розширення інтердисциплінарного діалогу і синергії, формування правової свідомості та культури суспільства для повоєнного відновлення країни та розвитку її людського потенціалу.

Ключовими результатами науково-практичної взаємодії у 2024 – 2025 рр. були:

- *підтримка ветеранів та соціальна адаптація*. Інститутом педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Язюна НАПН України спільно із Науково-дослідним інститутом правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України проведено низку заходів, де правове забезпечення професійної адаптації ветеранів розглядалося у нерозривному зв'язку із психологічною підтримкою. Це критично важливо для формування дієвого механізму повернення захисників до мирного життя та підприємницької діяльності;
- *суспільна згуртованість та пенітенціарна психологія*. Інститут соціальної та політичної психології НАПН України спільно із Науково-дослідним інститутом державного будівництва НАПрН України виокремив найгостріші питання консолідації суспільства, зокрема провів дослідження практик здорового способу життя працівників Державної кримінально-виконавчої служби в умовах війни;
- *трансформація вищої освіти та «Освіта 4.0»*. Інститутом вищої освіти НАПН України спільно із Науково-дослідним інститутом правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН

України проведено аналіз стратегій відновлення університетської інфраструктури. Спільна із правознавцями робота дала змогу окреслити філософські та правові межі розвитку «Освіти 4.0» та «Індустрії 4.0», що є ключовим для інтеграції в європейські освітній і дослідницький простори;

- **інтелектуальна власність та цифровізація.** У межах роботи Інституту професійної освіти, Інституту цифровізації освіти НАПН України у співпраці із Інститутом інформації, безпеки і права НАПН України визначені ключові питання захисту персональних даних дітей та авторського права в епоху штучного інтелекту. Створення науково-освітнього центру «Інноваційна професійна освіта у цифровому середовищі» є конкретним інструментом координації впровадження принципів інтелектуальної власності в цифрову педагогіку.

Результати взаємодії педагогічного досвіду НАПН України та правової експертизи НАПН України розглянуто на засіданні Президії НАПН України 19 лютого 2026 р. та висвітлено у спільній публікації.

12.6. Співпраця з Національною академією мистецтв України

25 грудня 2025 р. підписано Програму спільної діяльності між Національною академією педагогічних наук України і Національною академією мистецтв України на 2026 – 2028 рр. Програмою передбачено теоретичні і практичні напрями спільної діяльності двох академій відповідно до галузей досліджень наукових установ. Передусім це комунікація та взаємодія наукових установ НАПН України та НАМ України: консультування, обмін інформацією, рецензування, підготовка пропозицій органам влади тощо. Інший напрям – проведення спільних заходів, комплексних наукових досліджень і втілення їх у продукції, готовій до використання у практиці – посібників, монографій, аналітичних матеріалів. Спільна діяльність має на меті удосконалення наукового забезпечення розвитку творчого потенціалу здобувачів освіти та професійної компетентності працівників закладів освіти. Передбачено також науково-популяризаційну діяльність – підготовку й презентацію художніх виставок й інших творчих заходів.

До спільної діяльності залучено низку наукових установ НАПН України – Інститут педагогіки, Інститут психології імені Г.С. Костюка, Інститут

педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна, Інститут соціальної та політичної психології, Інститут професійної освіти, Університет менеджменту освіти, ДНПБ України імені В.О. Сухомлинського. З боку НАМ України – Інститут культурології, Інститут проблем сучасного мистецтва, а також відділення академії.

13. Проведення науково-практичних масових заходів

Упродовж 2017 – 2026 рр. Національна академія педагогічних наук України забезпечувала високий рівень наукової комунікації та поширення результатів досліджень шляхом проведення науково-практичних масових заходів.

Щороку відповідно до планів роботи НАПН України вчені проводили близько 200 науково-практичних масових заходів, рис. 12. Основну частину становили міжнародні та всеукраїнські наукові конференції, семінари, круглі столи, педагогічні читання, форуми, конгреси та інші заходи. Незважаючи на безпрецедентні виклики, зумовлені пандемією та повномасштабною збройною агресією РФ проти України, НАПН України забезпечила безперервне проведення науково-практичних масових заходів, оперативно адаптовуючи їх формати та широко використовуючи дистанційні технології.

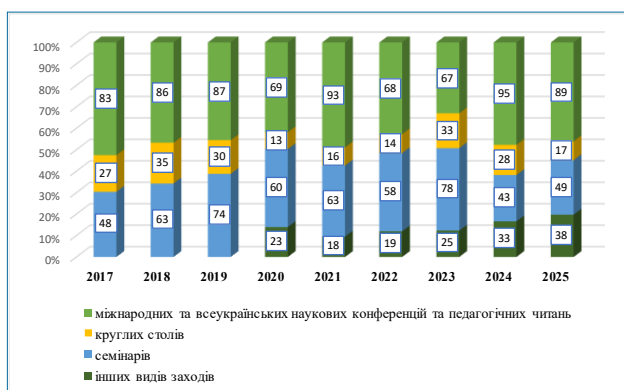

Рис. 12. Динаміка та структура масових заходів, проведених відповідно до плану роботи НАПН України у 2017 – 2025 рр.

Наукові працівники установ академії щороку виступали організаторами та співорганізаторами значної кількості науково-практичних масових заходів. У середньому впродовж зазначеного періоду щороку проводилося 450 таких заходів. Це засвідчує стабільно високий рівень науково-

організаційної діяльності НАПН України, розвиток міжінституційної та міжнародної наукової співпраці, розширення професійного партнерства і активне залучення академічної спільноти до реалізації актуальних наукових та освітніх ініціатив.

Важливою складовою діяльності була активна участь вчених НАПН України у науково-практичних масових заходах, організованих іншими установами, в Україні та за її межами. Щороку науковці брали участь майже у 3 тис. таких заходів, зокрема у з'їздах, конгресах, симпозіумах, міжнародних і всеукраїнських конференціях, семінарах, круглих столах, педагогічних читаннях, виставках та інших науково-комунікаційних заходах.

Загалом упродовж 2017 – 2026 рр. діяльність НАПН України характеризувалася високою інтенсивністю наукової комунікації, здатністю оперативно реагувати на суспільні виклики та забезпечувати ефективне представлення результатів наукових досліджень у професійному середовищі. Проведення значної кількості наукових заходів і активна участь вчених академії у науковому житті України та світу підтверджують провідну роль НАПН України у науково-методичному забезпеченні розвитку освіти, педагогічної та психологічної наук.

14. Участь у виставковій діяльності

Упродовж 2017 – 2026 рр. НАПН України та її установи взяли участь у 34 міжнародних виставках «Сучасні заклади освіти», «Інноватика в сучасній освіті», «Освіта та кар'єра», «Освіта та кар'єра – День студента».

Для учасників і гостей виставок вченим академії організовано та проведено 459 науково-практичних заходів з актуальних питань розвитку вітчизняної освіти, педагогічної і психологічної наук. Участь у цих заходах узяли науковці, освітяни, представники громадських організацій із усіх регіонів України.

Доробок вчених академії відзначено:

- 207 медалями виставок, 38 почесними нагородами «Національне визнання наукових досягнень» виставки «Інноватика в сучасній освіті»,
- 8 почесними званнями «Лідер в освіті» (за номінаціями),
- 2 почесними званнями «Лідер інноваційної і міжнародної діяльності» виставок «Освіта та кар'єра», «Освіта та кар'єра – День студента».

15. Проведення освітньої діяльності в НАПН України

15.1. Підготовка здобувачів ступеня доктора філософії та доктора наук

У період 2017 – 2026 рр. у НАПН України проведено активну роботу щодо імплементації вимог законів України «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність» з підготовки здобувачів освіти ступенів доктора філософії та доктора наук. Така підготовка здійснювалася через аспірантуру і докторантуру одинадцяти наукових установ НАПН України, які докладали максимальних зусиль задля створення належних умов щодо своєчасного *забезпечення нормативно-правових підстав* для реалізації ефективної освітньо-наукової та наукової діяльності аспірантів, докторантів, а також збереження наукового потенціалу. Зокрема:

– упродовж 2017 р. на виконання:

- постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти» від 30 грудня 2015 р. № 1187 завершено оформлення ліцензії на провадження освітньої діяльності на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти та розпочато підготовку докторів філософії за п'ятьма спеціальностями у галузі знань «01 Освіта/Педагогіка», за однією спеціальністю у галузях знань «05 Соціальні та поведінкові науки», «23 Соціальна робота» та «28 Публічне управління та адміністрування»;

- постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» від 23 березня 2016 р. № 261 у десяти наукових установах НАПН України завершено створення докторантури за відповідними галузями знань;

- розділу XV «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про вищу освіту» продовжено підготовку наукових і науково-педагогічних кадрів, які прийняті на навчання до 1 вересня 2016 р. у галузі педагогічних, психологічних, філософських, економічних наук;

– із 2020 – 2021 рр. розпочато проходження процедури акредитації освітньо-наукових програм. У дев'яти установах НАПН України акредитовано п'ятнадцять освітньо-наукових програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти у галузях знань:

- «01 Освіта/Педагогіка» (Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Язюна, Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка, Інститут вищої освіти, Інститут цифровізації освіти, Інститут професійної освіти, Інститут обдарованої дитини, ДЗВО «Університет менеджменту освіти»). Дві освітньо-наукові програми «Політика і лідерство у вищій освіті» та «Викладання і навчання у вищій освіті» Інституту вищої освіти НАПН України отримали акредитацію із визначенням «Зразкова»;

- «05 Соціальні та поведінкові науки» (Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Язюна, Інститут проблем виховання, Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка, Інститут соціальної та політичної психології, ДЗВО «Університет менеджменту освіти»);

- «23 Соціальна робота» (Інститут проблем виховання);

- «28 Публічне управління та адміністрування» (ДЗВО «Університет менеджменту освіти»).

– у 2020 – 2021 рр. на виконання пункту 2 Прикінцевих та перехідних положень Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення освітньої діяльності у сфері вищої освіти» від 18 грудня 2019 р. № 392-IX та листа МОН України «Про переоформлення ліцензій у сфері вищої освіти» від 14 грудня 2020 р. № 1/9-687 переоформлено ліцензії на провадження освітньої діяльності за відповідними рівнями із збереженням ліцензованого обсягу;

– у 2024 р. на виконання п. 38 постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» від 23 березня 2016 р. № 261 підготовку в докторантурі наукових установ приведено у відповідність згідно з галузями наук та науковими спеціальностями;

– у 2025 р. на виконання постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової

передвищої освіти» від 30 серпня 2024 р. № 1021 науковими установами:

- переоформлено сертифікати про акредитацію освітньо-наукових програм;

- здійснено прийом здобувачів третього рівня вищої освіти за новими спеціальностями у галузях знань «А Освіта», «С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини», «D Бізнес, адміністрування та право».

Щодо *кількісних показників підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів* упродовж останніх років (табл. 1) у НАПН України простежуються такі тенденції:

– зменшення порівняно із 2017 р. чисельності аспірантів, які навчалися за державним замовленням. Зокрема кількість аспірантів зменшилась на 69 % (58 ос.), докторантів – на 29 % (7 ос.). Це пов'язано із недостатнім фінансуванням підготовки аспірантів і докторантів. Майже всі наукові установи НАПН України щорічно впродовж останніх п'яти років здійснюють прийом у середньому по одній особі в аспірантуру і докторантуру;

– у 2017 – 2023 рр. збільшення чисельності аспірантів, які навчаються за кошти юридичних і фізичних осіб. Кількість таких аспірантів станом на кінець 2023 р. становила 385 ос., що на 172 ос. (44,7 %) більше у порівнянні із 2017 р.;

– у 2024 – 2025 рр. зменшення чисельності аспірантів, які навчаються за кошти юридичних і фізичних осіб, що пояснюється впровадженням складання єдиного вступного випробування із методології наукових досліджень (ЄВВ), єдиного вступного іспиту (ЄВІ) та неготовністю потенційних аспірантів до складання цих іспитів. У результаті прийом аспірантів у 2023 р. становив 205 осіб, у 2025 р. – 19 осіб.

Труднощі в роботі аспірантури/докторантури, пов'язані із:

- кількарізним зниженням прийому в аспірантуру і докторантуру за державним замовленням в останні роки, що перешкоджає системному омолодженню наукових колективів;

- частим внесенням змін до нормативних актів, що регулюють питання підготовки та атестації здобувачів ступенів доктора філософії та доктора наук;

- збільшенням документообігу, необхідністю розроблення та впровадження документації, яка пов'язана із особливістю організації освітньої діяльності аспірантів.

Таблиця 1

Підготовка наукових кадрів через докторантуру, аспірантуру в установах НАПН України у 2017 – 2025 рр. (осіб)

Період підготовки, роки	Показники підготовки							
	Загальна чисельність (на початок року)		Прийом		Випуск		Загальна чисельність (на кінець року)	
	за державним замовленням	на умовах контракту	за державним замовленням	на умовах контракту	за державним замовленням	на умовах контракту	за державним замовленням	на умовах контракту
Докторантура								
2017	40	10	10	1	26	1	24	8
2018	24	8	10	10	14	6	23	11
2019	23	11	10	3	10	1	21	12
2020	21	12	2	3	9	10	13	4
2021	13	4	10	2	10	1	12	6
2022	12	6	11	13	3	4	22	14
2023	22	14	2	13	11	1	12	23
2024	12	23	11	12	9	10	12	22
2025	12	22	5	5	1	11	17	15
Аспірантура								
2017	126	157	16	97	62	20	84	213
2018	84	213	13	75	35	31	65	221
2019	65	221	17	80	7	24	67	242
2020	67	242	6	66	23	27	50	242
2021	50	242	17	83	16	62	52	240
2022	52	240	10	132	15	53	50	283
2023	50	283	-	205	12	5	36	385
2024	36	385	13	29	3	20	38	329
2025	38	329	2	19	13	36	26	280

15.2. Атестація наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації

Діяльність спеціалізованих вчених рад з присудження наукового ступеня доктора наук

В атестації наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації із 2017 р. брали участь шістнадцять спеціалізованих вчених рад з правом розгляду та захисту дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук, які припинили свою діяльність у зв'язку з імплементацією законів України «Про вищу освіту», «Про внесення зміни до розділу XV «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про вищу освіту» щодо продовження строку завершення підготовки кандидатів та докторів наук» та із уведенням у дію нових нормативно-правових актів, які регулюють атестацію наукових кадрів.

Упродовж 2023 – 2025 рр. на виконання постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання

присудження (позбавлення) наукових ступенів» від 17 листопада 2021 р. № 1197 та наказу МОН України «Про затвердження Положення про спеціалізовану вчену раду з присудження наукового ступеня доктора наук» від 13 грудня 2021 р. № 1359 у НАПН України створено дванадцять докторських спеціалізованих вчених рад з правом розгляду та захисту дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора наук, у яких за цей період захищено 29 дисертаційних робіт: 21 докторську і 8 кандидатських (табл. 2).

У цілому із 2017 р. у спеціалізованих вчених радах установ НАПН України захищено 768 дисертаційних робіт: 198 докторських та 570 кандидатських / доктора філософії (табл. 2).

Діяльність разових спеціалізованих вчених рад, створених для присудження ступеня доктора філософії

На виконання постанов Кабінету Міністрів України «Про присудження ступеня доктора

Атестація наукових і науково-педагогічних кадрів
вищої кваліфікації у 2017 – 2025 рр. (одиниць)

Період підготовки, роки	Кількість спеціалізованих вчених рад			Захищено дисертацій на здобуття ступеня			
	усього	у тому числі		усього	у тому числі		
		докторських	кандидатських		доктора наук	кандидата наук	доктора філософії
2017	16	13	3	114	32	82	-
2018	16	14	2	106	31	75	-
2019	15	14	1	122	38	84	-
2020	14	13	1	79	27	43	9
2021	14	13	1	181	47	97	37
2022	8	8	-	19	2	2	15
2023	12	12	-	38	7	1	30
2024	12	12	-	52	7	2	43
2025	12	12	-	57	7	5	45
Усього				768	198	391	179

філософії» від 6 березня 2019 р. № 167 та «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12 січня 2022 р. № 44 упродовж 2020 – 2025 рр. у НАПН України утворено разові спеціалізовані вчені ради для присудження ступеня доктора філософії, в яких відбулося 179 публічних захистів дисертацій (табл. 2).

3-поміж здобувачів наукових ступенів, які захистилися в НАПН України за період 2017 – 2025 рр., становили:

- 198 докторів наук, серед яких найбільша кількість працівників закладів вищої освіти 121 особа (61,1 %) та співробітників наукових установ НАПН України, – 45 осіб (22,7 %);
- 391 кандидат наук, з яких найбільша кількість працівників закладів вищої освіти – 168 осіб (43,0 %), співробітників наукових установ НАПН України – 53 особи (13,6 %) та працівників інших установ – 131 особа (33,5 %);
- 179 докторів філософії, з поміж яких найбільша кількість аспірантів установ НАПН України з випуску звітних років – 114 осіб (63,7 %), працівників закладів вищої освіти – 24 особи (13,4 %).

Наукові установи здійснювали систематичний контроль за працевлаштуванням випускників аспірантури та докторантури, які навчалися за державним замовленням. Зокрема у наукових установах НАПН України працевлаштовано 50,5 % докторантів, 24,7 % аспірантів. Решта випускників працевлаштовано у державних закладах освіти (докторантів 35,5 %, аспірантів 37,1 %) та в інших установах, організаціях різних форм власності.

15.3. Міжвідомча рада з координації досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології

Упродовж 2017 – 2026 рр. Міжвідомча рада з координації досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології (далі – Міжвідомча рада) здійснювала діяльність відповідно до Статуту НАПН України, а також частини третьої статті 18 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», якою на НАПН України покладено функцію координації наукових досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології. Головою Міжвідомчої ради є віце-президент НАПН України, доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України О.М. Топузов.

За звітний період Міжвідомчою радою забезпечено координацію понад 3 тис. тем дисертаційних досліджень і проведено понад 50 засідань. Із загальної кількості 2354 теми (78,0 %) належали до галузі освіти і педагогіки, 664 теми (22,0 %) – до психологічних наук. Серед розглянутих тем 591 (19,6 %) подано на здобуття наукового ступеня доктора наук, з них 499 тем (84,4 %) у галузі освіти і педагогіки та 92 теми (15,6 %) з психологічних наук. На здобуття наукового ступеня кандидата наук / доктора філософії розглянуто 2427 тем (80,4 %), з них 1855 тем (76,4 %) належали до галузі освіти і педагогіки, а 572 теми (23,6 %) – до психологічних наук.

Аналіз діяльності Міжвідомчої ради за звітний період став підґрунтям для виокремлення чотирьох хронологічних періодів, межі яких визначалися суттєвими змінами в нормативно-

правовому забезпеченні підготовки здобувачів наукових ступенів, а також впливом зовнішніх чинників, зокрема пандемії COVID-19 та впровадження воєнного стану.

У 2017 – 2019 рр. на розгляд Міжвідомчої ради надійшло 1806 тем дисертаційних досліджень у галузі освіти і педагогіки, з них 319 тем (17,7 %) були подані на здобуття наукового ступеня доктора наук, а 1487 тем (82,3 %) – на здобуття наукового ступеня кандидата наук (доктора філософії). У галузі психологічних наук за цей період розглянуто 364 теми дисертаційних досліджень, з них 59 тем (16,2 %) були докторськими дисертаціями, а 305 тем (83,8 %) – дисертаціями на здобуття наукового ступеня кандидата наук (доктора філософії). Проблематика дисертаційних досліджень, поданих у цей період, засвідчує високий рівень наукової активності закладів вищої освіти та наукових установ, стабільне функціонування системи підготовки наукових кадрів і активний розвиток педагогічної та психологічної наук. Значна кількість поданих тем свідчить про широкий спектр наукових пошуків, орієнтованих на вирішення актуальних теоретичних і практичних проблем розвитку освіти, удосконалення освітнього процесу, професійної підготовки фахівців, психологічного супроводу особистості та реагування на сучасні суспільні виклики.

У 2020 – 2021 рр. діяльність Міжвідомчої ради здійснювалася в умовах суттєвих організаційних обмежень, спричинених пандемією COVID-19. Незважаючи на це, забезпечено безперервність координації дисертаційних досліджень та здійснення їх експертного розгляду. Упродовж цього періоду в галузі освіти і педагогіки розглянуто 604 теми дисертаційних досліджень, з яких 87 (14,4 %) – на здобуття наукового ступеня доктора наук, 517 (85,6 %) – на здобуття наукового ступеня кандидата наук (доктора філософії). У галузі психологічних наук за цей період розглянуто 195 тем дисертаційних досліджень, з яких 27 (13,8 %) – докторські дисертації, 168 (86,2 %) – дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук (доктора філософії). Порівняно із попереднім етапом спостерігалось зменшення кількості поданих на координацію тем, що зумовлено наслідками пандемії COVID-19, зокрема переходом закладів освіти і наукових установ на дистанційний режим роботи та уповільненням процесів планування наукових досліджень. Тематика дисертацій засвідчила оперативне реагування нау-

кової спільноти на нові виклики: зросла кількість досліджень, присвячених цифровій трансформації освіти, дистанційному та змішаному навчанню, розвитку цифрового освітнього середовища, формуванню цифрової компетентності педагогічних працівників і забезпеченню якості освіти в нових умовах. Попри обмеження, пов'язані із пандемією COVID-19, Міжвідомча рада забезпечила стабільне функціонування системи координації дисертаційних досліджень завдяки адаптації організаційних процедур до дистанційного формату роботи та зберегла високий рівень експертного супроводу наукових досліджень.

У 2022 – 2023 рр. діяльність Міжвідомчої ради здійснювалася в умовах повномасштабної військової агресії російської федерації проти України. Незважаючи на надзвичайно складні умови функціонування закладів вищої освіти та наукових установ, забезпечено безперервність координації дисертаційних досліджень та проведення їх експертного розгляду. Упродовж цього періоду в галузі освіти і педагогіки розглянуто 335 тем дисертаційних досліджень, з яких 51 (15,2 %) – на здобуття наукового ступеня доктора наук, 284 (84,8 %) – на здобуття наукового ступеня кандидата наук (доктора філософії). У галузі психологічних наук за цей період розглянуто 118 тем дисертаційних досліджень, з яких 12 (10,2 %) – докторські дисертації, 106 (89,8 %) – дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук (доктора філософії). Скорочення кількості поданих тем порівняно із попередніми періодами зумовлено об'єктивними наслідками воєнного стану, зокрема релокацією закладів освіти і наукових установ, вимушеним переміщенням науково-педагогічних працівників і здобувачів освіти, а також зміною пріоритетів функціонування системи вищої освіти. Водночас Міжвідомча рада забезпечила безперервність виконання своїх функцій, зберігши ефективність координації дисертаційних досліджень в умовах воєнних викликів.

З 2023 р. Міжвідомчою радою започатковано щорічне інформаційно-аналітичне електронне видання «Дайджест Національної академії педагогічних наук України», у якому систематизовано статистичні дані, висвітлено тенденції розвитку дисертаційної тематики та запропоновано рекомендації щодо перспективних напрямів наукових досліджень. Видання є важливим інформаційно-аналітичним ресурсом для науковців, керівників закладів вищої освіти, наукових установ, органів

державного управління у сфері освіти і науки та інших зацікавлених сторін, що сприяють підвищенню відкритості, прозорості та інформаційної доступності процесів координації наукових досліджень. Матеріали дайджесту оприлюднюються в електронному форматі та перебувають у відкритому доступі, що забезпечує можливість широкого ознайомлення з результатами аналітичної діяльності Міжвідомчої ради, використання узагальнених статистичних матеріалів і врахування виявлених тенденцій під час планування наукових досліджень у галузі освіти, педагогіки та психології.

У 2024 – 2025 рр. Міжвідомчою радою скоординовано 204 теми дисертаційних досліджень у галузі освіти і педагогіки, із яких 42 (20,6 %) – на здобуття наукового ступеня доктора наук, 162 (79,4 %) – на здобуття наукового ступеня доктора філософії/ кандидата наук. У галузі психологічних наук за цей період скоординовано 105 тем дисертаційних досліджень, із яких 8 (7,6 %) – докторські дисертації, 97 (92,4 %) – дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук доктора філософії/кандидата наук. На динаміку подання тем дисертаційних досліджень у цей період впливали наслідки повномасштабної війни, вимушена міграція значної частини молодих дослідників та здобувачів освіти за кордон, а також зміна пріоритетів і умов функціонування системи освіти й науки в умовах воєнного стану. Діяльність Міжвідомчої ради була спрямована на вдосконалення інформаційно-аналітичного супроводу координації тематики дисертаційних досліджень, а також системний моніторинг дисертаційної тематики. Важливим результатом цієї роботи є випуск щорічного інформаційно-аналітичного видання, присвяченого аналізу стану координації тематики дисертаційних досліджень.

Водночас посилено експертний супровід координації та на додаток до індивідуалізованого розгляду тем започатковано проведення відкритих методичних вебінарів для аспірантів, докторантів і наукових керівників. Тематика вебінарів охоплює актуальні питання координації тем дисертаційних досліджень, вибору наукової проблематики, дотримання вимог до формулювання тем, запобігання дублюванню досліджень і врахування сучасних тенденцій розвитку педагогічної та психологічної науки. Відеозаписи вебінарів оприлюднено у відкритому доступі на YouTube-каналі НАПН України, що забезпечує їх

широке використання аспірантами, докторантами, науковими керівниками та іншими представниками наукової спільноти. Матеріали вебінарів постійно доступні для перегляду, що сприяє підвищенню обізнаності щодо підготовки дисертацій, та можуть використовуватися як навчально-методичний ресурс у процесі планування й виконання наукових досліджень.

У 2025 р. з метою підвищення ефективності координаційної діяльності, розширення представництва актуальних наукових напрямів, посилення міждисциплінарної взаємодії та забезпечення відповідності наукових досліджень сучасним викликам розвитку освітньої та психологічної науки оновлено персональний склад Міжвідомчої ради (постанова Президії НАПН України від 11 вересня 2025 р.). До її оновленого складу увійшли 75 провідних науковців, об'єднаних у чотири секції відповідно до галузей знань, спеціальностей і спеціалізацій.

Упродовж звітнього періоду Міжвідомча рада підтримувала системну співпрацю із 120 закладами вищої освіти, здійснюючи координацію тем дисертаційних досліджень та їх експертне оцінювання відповідно до пріоритетних напрямів розвитку педагогічної і психологічної наук.

Діяльність Міжвідомчої ради у 2017 – 2026 рр. характеризувалася поступовою інституційною трансформацією від координаційної структури, що переважно забезпечувала погодження тем індивідуальних дисертаційних досліджень, до сучасної експертно-аналітичної інституції, яка сприяє формуванню та розвитку наукового простору в галузі освіти, педагогіки і психології. Упродовж досліджуваного періоду функції Міжвідомчої ради істотно розширилися й охопили координацію тематики дисертаційних досліджень, системний аналіз наукових напрямів, виявлення тенденцій розвитку педагогічної та психологічної науки, оцінювання відповідності тематики досліджень державним пріоритетам у сфері освіти, а також забезпечення доказово обґрунтованого планування наукової діяльності.

Перспективними напрямками подальшої діяльності Міжвідомчої ради є розвиток інформаційно-аналітичного забезпечення координації тематики дисертаційних досліджень, посилення експертно-консультативного супроводу здобувачів і наукових керівників на всіх етапах планування дисертаційних досліджень, упровадження систе-

много моніторингу їх тематики шляхом створення механізмів регулярного інформаційного обміну та розширення співпраці із закладами вищої освіти.

15.4. Підготовка на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях вищої освіти

Упродовж 2017 – 2026 рр. освітня діяльність НАПН України була спрямована на підготовку здобувачів вищої освіти та науково-методичне забезпечення їхнього безперервного професійного розвитку. Підготовка фахівців за бакалаврським і магістерським рівнями вищої освіти здійснювалася у ДЗВО «Університет менеджменту освіти» та за магістерським – в Інституті професійної освіти НАПН України. Освітні програми постійно оновлювалися відповідно до вимог законодавства, потреб реформування освіти, сучасних запитів ринку праці та стандартів Європейського простору вищої освіти. Щороку здійснювався випуск понад 400 бакалаврів і магістрів, підготовлених за актуальними освітніми програмами.

15.5. Підвищення кваліфікації

У період до 2025 р. щороку у системі НАПН України підвищували кваліфікацію понад 8 тис. керівників закладів освіти, педагогічних і науково-педагогічних працівників, практичних психологів, фахівців методичних служб та інклюзивно-ресурсних центрів. Освітній процес здійснювався за очною, змішаною та дистанційною формами, забезпечуючи індивідуальні освітні траєкторії слухачів, гнучкість навчання та його практичну спрямованість.

ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України здійснював системну діяльність із підвищення кваліфікації педагогічних, науково-педагогічних і керівних кадрів освіти. Щороку в університеті підвищували кваліфікацію близько 7 тис. (з них 5000 – за кошти державного бюджету до 2025 р.) фахівців закладів загальної середньої, позашкільної, професійної (професійно-технічної), вищої та післядипломної освіти, працівників навчально-методичних (науково-методичних) центрів, методичних кабінетів, інклюзивно-ресурсних центрів і психологічної служби системи освіти.

Водночас з 2025 р. ці показники зменшилися через значне скорочення державного фінансу-

вання підвищення кваліфікації та зосередження функцій головного замовника на його здійснення в МОН України.

Важливим напрямом освітньої діяльності було науково-методичне забезпечення реалізації реформи «Нова українська школа». Поряд із науковим супроводом упровадження державних стандартів, модельних навчальних програм і підручників нового покоління Інститут педагогіки НАПН України забезпечував навчання педагогічних працівників практичного застосування нових освітніх підходів, організації компетентнісного та інтегрованого навчання, використання сучасних технологій навчання й оцінювання його результатів.

Суттєво розширено підготовку та підвищення кваліфікації фахівців у сфері інклюзивної та спеціальної освіти. Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка реалізовував освітні програми за спеціальностями «Спеціальна освіта» та «Психологія», проводив курси із сучасних технологій навчання і психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами, розвитку інклюзивної компетентності педагогів та психологів.

Подальшого розвитку набув напрям професійної освіти та освіти дорослих. У Білоцерківському інституті неперервної професійної освіти та Інституті професійної освіти НАПН України розроблялися й упроваджувалися компетентнісно орієнтовані освітні програми, сучасні моделі професійної підготовки і підвищення кваліфікації педагогічних працівників, цифрові технології навчання, модульні програми та індивідуальні освітні траєкторії, спрямовані на розвиток професійних компетентностей відповідно до потреб ринку праці. Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України забезпечував науково-методичний супровід безперервного професійного розвитку педагогічних і науково-педагогічних працівників, розвиток освіти дорослих і андрагогіки, розроблював програми підвищення кваліфікації, забезпечував підготовку тренерів та здійснював упровадження сучасних моделей професійного розвитку педагогів.

Упродовж звітної періоду система освіти НАПН України оперативно адаптувалася до викликів пандемії та воєнного стану. Освітній процес переведено на дистанційні та змішані форми навчання із широким використанням цифрових платформ, що забезпечило безперервність підго-

товки здобувачів освіти та підвищення кваліфікації педагогічних кадрів в умовах кризових викликів.

Загалом освітня діяльність НАПН України у 2017 – 2026 рр. забезпечила підготовку конкурентоспроможних фахівців, професійний розвиток педагогічних кадрів, впровадження сучасних моделей безперервної освіти та науково-методичний супровід реформування національної системи освіти.

16. Забезпечення реалізації державної політики з питань гендерної рівності

1. На виконання розпоряджень Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії впровадження гендерної рівності у сфері освіти до 2030 р. та затвердження операційного плану заходів на 2022 – 2024 рр. з її реалізації» від 20 грудня 2022 р. № 1163 та «Про затвердження операційного плану заходів на 2025 – 2027 роки з реалізації Стратегії впровадження гендерної рівності у сфері освіти до 2030 року» від 25 березня 2025 р. № 260-р. НАПН наук України планомірно забезпечує реалізацію державної політики з питань гендерної рівності. Упродовж 2022 – 2026 рр.:

- реалізовано заходи Плану НАПН України щодо виконання операційного плану заходів на 2022 – 2024 рр. та Плану НАПН України щодо виконання операційного плану заходів на 2025 – 2027 рр. з реалізації Стратегії впровадження гендерної рівності у сфері освіти до 2030 р. (далі План заходів НАПН України), затверджених відповідно постановами Президії НАПН України від 23 лютого 2023 р. № 1-2/2-21 та від 28 квітня 2025 р. № 1-2/5-100;

- розглянуто та затверджено постановами Президії НАПН України звіти про виконання у 2023 р., 2024 р, 2025 р. Плану заходів НАПН України (постанови Президії НАПН України від 3 квітня 2024 р. № 1-2/7-75, від 20 лютого 2025 р. № 1-2/2-33, від 19 лютого 2026 р. № 1-2/3-37);

- направлено до МОН України інформацію про стан виконання Плану заходів НАПН України у 2023 р. (лист НАПН України від 27 березня 2024 р. № 2-6/119), 2024 р. (лист НАПН України від 13 березня 2025 р. № 2-6/56), 2025 р. (лист НАПН України від 20 березня 2026 р. № 2-6/57).

2. До бюджетних запитів НАПН України на 2026 – 2028 рр. до Плану діяльності НАПН України на 2026 – 2028 рр. та до паспортів бюджетних програм на 2026 р. за КПКВК 6551030 «Наукова і науково-технічна діяльність у сфері освіти, педагогіки і психології» та КПКВК 6551060 «Підготовка кадрів та підвищення кваліфікації керівних кадрів і спеціалістів у сфері освіти закладами вищої освіти» у розділі результативних показників «Якість» включено показники з гендерних питань, зокрема:

- питома вага жінок, які завершили навчання в аспірантурі, від загальної кількості випуску;
- питома вага жінок, які завершили навчання у докторантурі, від загальної кількості випуску.

3. Упродовж 2024 – 2026 рр. здійснюється гендерний аналіз бюджетних програм, за результатами якого зроблено висновок про те, що бюджетні програми НАПН України відповідають актам законодавства, які спрямовані на забезпечення рівності прав та можливостей жінок і чоловіків у реалізації своїх прав, недопущення дискримінації за ознакою статі. Політика у науковій і науково-технічній діяльності у сфері освіти та підготовки наукових кадрів НАПН України реалізується в умовах зобов'язань держави щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у доступі до освіти, науки та академічної кар'єри.

4. Наукові установи НАПН України:

- аналізують впровадження гендерно орієнтованого підходу у підготовці наукових і науково-педагогічних кадрів;

- здійснюють щорічний моніторинг гендерного співвідношення (представництва) серед наукових працівників НАПН України;

- розробляють/оновлюють та затверджують робочі навчальні програми дисциплін з підготовки докторів філософії із урахуванням гендерних аспектів;

- готують освітні матеріали гендерного спрямування;

- розглядають на різних науково-практичних заходах питання щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, запобігання та протидії будь-якій дискримінації, впровадження практик інклюзивності у сфері освіти як основи для подолання наслідків військових дій та для післявоєнної відбудови України.

17. Діяльність Ради молодих вчених НАПН України

Раду молодих вчених НАПН України створено наприкінці 2016 р. Перші організаційні збори Ради відбулися 11 листопада 2016 р. У своїй діяльності Рада керується Положенням про Раду молодих вчених НАПН України, нову редакцію якого затверджено постановою Президії НАПН України 16 травня 2019 р.

Метою діяльності Ради є представництво, захист і сприяння реалізації прав та інтересів молодих вчених наукових установ та закладу вищої освіти НАПН України, забезпечення їх активної участі у проведенні наукових досліджень.

Ключові напрями діяльності

– *Розвиток кадрового наукового потенціалу* академії, підтримка наукової кар'єри молодих дослідників, створення умов для реалізації їхнього творчого потенціалу, професійного зростання, міжнародної інтеграції та залучення до вирішення актуальних проблем освіти, педагогічної і психологічної наук.

– *Оновлення нормативних засад* діяльності Ради, а також обрання у 2024 р. її нового складу та керівництва. Упродовж звітного періоду сформовано сталі механізми підтримки молодих вчених, зокрема через конкурсний відбір і виконання прикладних наукових досліджень, спрямованих на розв'язання актуальних проблем освіти, психологічного супроводу, цифровізації, інклюзивної освіти, природничо-математичної освіти та підтримки ментального здоров'я молоді в умовах війни.

– Започаткування в 2020 р. *механізму цільової підтримки молодих вчених* завдяки виконанню прикладних наукових досліджень. У 2020 – 2026 рр. реалізовано 18 таких дослідницьких проєктів. За їх результатами підготовлено наукову, виробничо-практичну та інформаційну продукцію, яку впроваджено в закладах освіти, психологічних службах, органах державної влади та місцевого самоврядування. Тематика досліджень поступово адаптувалася до актуальних суспільних викликів, зокрема воєнних умов, необхідності цифрової трансформації освіти, психологічної підтримки дітей і родин, розвитку ментального здоров'я та використання штучного інтелекту в освіті. Зокрема у 2022 р. молодими вченими

академії проведено дослідження «Життя в умовах війни», що дало змогу зібрати та науково осмислити наративи учасників воєнних дій.

– *Створення професійного комунікаційного та освітнього середовища* для молодих дослідників. У 2017 – 2026 рр. за ініціативи молодих вчених систематично проводилися науково-практичні конференції, семінари, круглі столи, методологічні семінари, тренінги, вебінари та прямі ефіри. Започатковано серію «Наукові зустрічі», всеукраїнські та онлайн-школи із цифрових технологій у наукових дослідженнях, організовано методологічні семінари та інші заходи, спрямовані на розвиток цифрової, дослідницької та методологічної компетентності аспірантів, докторантів і молодих вчених.

– *Посилення міжнародної та міжінституційної інтеграції* молодих вчених НАПН України. Рада активно співпрацювала із радами молодих вчених при МОН України, НАН України та інших державних і наукових установ. Представники молодих вчених НАПН України брали участь у діяльності Європейської ради аспірантів та молодих дослідників Eurodoc, міжнародних наукових і дослідницьких проєктах, програмах стажування, підвищення кваліфікації та академічної мобільності. Молоді дослідники долучалися до міжнародних проєктів, зокрема (UTTERLY), грантових ініціатив Національного фонду досліджень України, а також до міжнародних заходів з відкритої науки та цифрової трансформації досліджень.

Значно розширилася участь молодих вчених у науково-організаційній та експертній діяльності. Вони входили до складу робочих і конкурсних груп, організаційних комітетів, редакційних, вчених рад, брали участь у конкурсах і форумах рад молодих вчених, діяльності міжнародних професійних мереж. Це сприяло формуванню у молодих дослідників не лише наукової компетентності, а й навичок наукового управління, експертної роботи, комунікації та представлення інтересів наукової молоді.

У 2024 – 2026 рр. акцент діяльності Ради зосередився на збереженні та розвитку наукового кадрового потенціалу в умовах війни та трансформаційних процесів. Пріоритетними стали підтримка критичного мислення і рефлексивних практик, розвиток цифрових платформ наукової комунікації, наставництво, професійне консультування, інформаційна підтримка щодо грантів, стипе-

ндій, премій, конференцій та програм академічної мобільності. Водночас Рада приділяла увагу створенню можливостей для залучення молодих науковців до дослідницьких і грантових ініціатив, спрямованих на відновлення та розвиток України.

Загалом у 2017 – 2026 рр. Рада молодих вчених НАПН України сформувалася як дієвий інституційний механізм підтримки молодої наукової генерації та розвитку кадрового потенціалу академії. Її діяльність охоплювала науково-дослідну, освітню, організаційну, комунікаційну та міжнародну складові.

Основними результатами стали:

- впровадження системної конкурсної підтримки наукових досліджень молодих вчених;
- створення умов для професійного, наукового та кар'єрного розвитку молодих дослідників;
- розширення можливостей підвищення кваліфікації, наставництва та розвитку цифрових компетентностей;
- активізація міжнародної співпраці та інтеграції молодих вчених у Європейський дослідницький простір;
- залучення молодих дослідників до науково-організаційної, експертної та проектної діяльності;
- орієнтація досліджень молодих вчених на актуальні потреби українського суспільства, зокрема пов'язані із війною, психологічною стійкістю, інклюзією, цифровізацією та відновленням країни;
- розвиток системи інформаційної, консультативної та організаційної підтримки аспірантів і молодих вчених;
- збереження активності молодої наукової спільноти НАПН України попри негативний вплив воєнних і соціально-економічних чинників на відтворення кадрового резерву.

Здобуття стипендій молодими вченими НАПН України

Упродовж 2017 – 2025 рр. молоді вчені НАПН України отримали 32 державні стипендії та премії, зокрема 7 премій Президента України, 15 стипендій Кабінету Міністрів України, 7 стипендій Героїв Небесної Сотні, премію Верховної Ради України молодим вченим та 2 іменні стипендії Верховної Ради України для молодих учених – докторів наук.

У цілому діяльність Ради молодих вчених у 2017 – 2026 рр. сприяла інституційному зміцненню науки в НАПН України, підвищенню дослідницької спроможності молодих вчених, їх інтеграції в національний та міжнародний науковий простір

та і формуванню кадрового резерву для розвитку академії та наукового забезпечення повоєнного відновлення України.

18. Міжнародне наукове співробітництво

Щороку у період з 2017 до 2026 рр. наукові установи НАПН України брали активну участь у реалізації майже 50 міжнародних науково-освітніх проектів і програм Європейського Союзу, Британської ради в Україні, Європейського фонду підготовки, Представництва ООН в Україні, Ради Європи, Світового банку, ЮНЕСКО, ЮНІСЕФ, Представництва DVV International в Україні та інших впливових міжнародних організацій і фондів.

Продовжувалася наукова співпраця із 33 іноземними членами НАПН України, які представляють 11 країн, науковими установами і закладами освіти майже 60 країн світу як у межах 35 угод про співробітництво (за період 2017-2025 рр. 17 нових), укладених НАПН України, так і в межах сотень угод, укладених безпосередньо науковими установами із односторонніми науковими установами, закладами освіти зарубіжних країн, міжнародними організаціями і фондами.

У межах діяльності НАПН України в умовах воєнного стану та з метою виконання завдань повоєнного відновлення країни, керуючись спільними інтересами задля активізації міжнародної співпраці у сфері освіти і науки, інтеграції вітчизняної освіти і науки до світового освітньо-наукового простору із урахуванням змін, викликаних євроінтеграційними процесами, здійснюється співпраця із державними установами, громадськими організаціями та закладами вищої освіти України на виконання положень 87 підписаних документів (за період 2017 – 2025 рр. укладено 49).

Здійснено організаційні заходи з розірвання двосторонніх угод НАПН України та її наукових установ із науковими установами рф та Республіки Білорусь, позбавлення статусу іноземних членів НАПН України 9 російських та 2 білоруських громадян, статусу почесного доктора – громадянина рф.

У зв'язку із повномасштабною війною рф проти України підготовлено й розміщено заяву НАПН України від 24 лютого 2022 р. і звернення НАПН України від 21 квітня 2022 р. до міжнарод-

ної науково-освітньої спільноти щодо припинення будь-якої співпраці із російськими й білоруськими вченими, об'єднання зусиль для захисту України, Європи та всього цивілізованого світу від кривавої російської військової агресії; надіслано звернення та листи подяки зарубіжним науковим установам, закладам освіти різних рівнів, окремим вченим, які засудили російську збройну агресію проти України і висловили підтримку НАПН України та народу України.

Наукові установи НАПН України та окремі вчені здійснюють експертну діяльність і є членами понад 70 міжнародних організацій та наукових асоціацій, редакційних колегій зарубіжних наукових видань, рецензентами міжнародних наукових видань.

Усвідомлюючи необхідність модернізації системи безперервної освіти в Україні, реалізації Стратегії ЮНЕСКО «Десятиріччя освіти для сталого розвитку» на міжнародному, національному та регіональному рівнях, активізувалася співпраця з ЮНЕСКО. Опрацьовано і підготовлено інформацію до окремих розділів опитувальника ЮНЕСКО до Національного звіту України для чергового Глобального звіту з навчання та освіти дорослих.

За ініціативи НАПН України та Національної комісії України у справах ЮНЕСКО, підтриманої національними комісіями у справах ЮНЕСКО та закладами вищої освіти зарубіжних країн, і згідно з рішенням 39 сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО важливою науковою подією 2018 р. стало відзначення в Україні 100-річчя від дня народження Василя Сухомлинського. Проведено майже 50 заходів, присвячених його життю та діяльності, на місцевому, регіональному і державному рівнях, у яких узяли участь понад п'ять тисяч викладачів і науковців, вчителів, студентів, учнів, зокрема 20 вчених із Австралії, Великої Британії, Казахстану, Китаю, Німеччини, Польщі. Це є визнанням досягнень української педагогічної науки і освіти, оскільки вперше за довгий період діяльності ЮНЕСКО персоналію українського освітянина внесено до Календаря знаменних дат.

Проведено урочистий захід і круглий стіл із вшанування пам'яті та з нагоди відзначення 250-ї річниці від дня народження Терези Брунскі та вшанування пам'яті Софії Русової – видатних педагогинь, фундаторок дошкільної освіти.

У межах укладеної Угоди між ЮНЕСКО та НАПН України успішною є діяльність кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття» при Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна. Відповідно до схвалених міжнародними рецензентами звітів кафедри щодо високої результативності проведеної роботи її діяльність продовжено до 2028 р.

Створено громадську спілку «Українська асоціація освіти дорослих», що стала офіційним членом Європейської асоціації освіти дорослих. Започатковано співпрацю із Інститутом навчання впродовж життя ЮНЕСКО.

Науковці представляли академію в міжнародних наукових і професійних організаціях, зокрема у: Програмному комітеті «Культура, креативність та інклюзивне суспільство» Програми ЄС «Горизонт Європа» (2021 – 2027 рр.); робочій групі з формування Дорожньої карти інтеграції України до Європейського дослідницького простору на 2025 – 2027 рр. щодо здійснення офіційного скринінгу відповідності законодавства України праву ЄС за переговорним розділом 25 «Наука та дослідження»; Раді Європи з освіти національних меншин; робочій групі із розроблення проекту Стратегії збереження і розвитку мов, яким загрожує зникнення; Всесвітній організації дошкільної освіти тощо.

Здійснювалася плідна співпраця із Британською радою в Україні щодо реалізації проєктів «Професійні вміння та ринок праці», «Багатомовна Європа. Багатомовність як фактор стабільного і процвітаючого суспільства», «Інтернаціоналізація вищої освіти», «Рамка безперервного професійного розвитку вчителів», «Програма розвитку лідерського потенціалу університетів України».

Науковці НАПН України взяли участь у виконанні Міжнародної програми СЕТА – програми психологічної допомоги ветеранам АТО та членам їх родин, адаптованої до потреб українських ветеранів, переміщених осіб і волонтерів, та канадського проєкту «Ангели Хоронителі України» за підтримки Уряду Великої Британії задля надання допомоги в укріпленні психологічного здоров'я дітей та жінок з психологічною травмою із родин ветеранів і військових. Розроблено програму психосоціальної підтримки дітей 9-12 років «Знаю. Можу. Роблю», продовжувалась реалізація міжнародного проєкту «Створення системи

служб порозуміння для впровадження медіації за принципом «рівний-рівному», що здійснюється спільно із Дитячим Фондом ООН (ЮНІСЕФ), ГО «Ла Страда-Україна» за фінансової підтримки Європейського Союзу.

Ураховуючи важливу роль освіти і науки у процесі європейської інтеграції України, для підготовки першого інформування сторін ЄС про стан виконання завдань дорожніх карт з питань верховенства права, функціонування демократичних інституцій, реформи державного управління, Плану заходів щодо захисту прав осіб, які належать до національних меншин (спільнот) України, підготовлено узагальнену інформацію про впровадження тематики європейської інтеграції в освітній процес і тематику наукових досліджень у наукових установах НАПН України та відповіді на запитання анкети – Україна /Молдова – Розділ 25 «Наука та дослідження».

З метою презентації діяльності НАПН України, її ролі в реалізації освітніх реформ в Україні, обговорення викликів і перспектив розвитку освіти України в контексті Болонського процесу та Європейської інтеграції, зокрема в рамках програми ЄС «Еразмус+», щорічно проводяться сотні міжнародних наукових заходів; вчені НАПН України виїздили до Австрії, Бельгії, Болгарії, Великої Британії, Греції, Грузії, Данії, Ізраїлю, Іспанії, Італії, Канади, Кіпру, Республіки Корея, Латвії, Нідерландів, Польщі, Румунії, Словаччини, США, Туреччини, Франції, ФРН, Чехії, Швеції, Японії тощо для участі у міжнародних наукових заходах, виголошення доповідей про результати досліджень, зокрема у: Міжнародній середньостроковій конференції ЮНЕСКО, Форумі громадянського суспільства «Освіта 2030: від зобов'язань до дій», Всесвітньому саміті 2020 в Сеулі та Всесвітньому конгресі президентів університетів, зборах Міжнародної асоціації ректорів педагогічних університетів Європи, Міжнародному симпозиумі з освіти впродовж життя, VI Міжнародному форумі рад молодих вчених «Наука без кордонів», засіданні експертної місії Європейської комісії з оцінювання Національного плану відкритої науки, XI-му Всепольському педагогічному з'їзді тощо.

За звітний період вчені НАПН України взяли участь у міжнародних програмах академічної мобільності, підвищення кваліфікації, стажування у межах міжнародних програм і проєктів, зокрема «Жан Моне», «Erasmus+», Японського агентства міжнародного співробітництва у Бельгії, Болга-

рії, Великій Британії, Ізраїлі, Іспанії, Латвії, Польщі, Португалії, США, Філіппінах, ФРН, Японії, що сприяло інтеграції молодих дослідників у міжнародну наукову спільноту.

Проведено форуми: з неформальної освіти дорослих «Освіта дорослих і розвиток громадянського суспільства»; під патронатом НАПН України, Комітету педагогічних наук Польської академії наук і Наукового товариства «Польща-Україна» – три Українсько-польські / Польсько-українські наукові форуми, а також три спільні засідання Президії НАПН України і Комітету педагогічних наук Польської академії наук.

З метою обговорення питань налагодження та активізації двосторонньої співпраці, підписання відповідних документів відбулися зустрічі із керівниками дипломатичних місій, акредитованих в Україні, міжнародних організацій та зарубіжних партнерських наукових установ і закладів вищої освіти.

19. Популяризація наукової діяльності НАПН України

Науково-інформаційна діяльність НАПН України за звітний період здійснювалась за кількома напрямками:

- оприлюднення матеріалів про досягнення академії (зокрема до 25-річчя і 30-річчя від дня створення, до 30-річчя і 35-річчя Незалежності України),
- інформування освітньої громадськості про результати за фундаментальними та прикладними дослідженнями вчених академії,
- участь провідних фахівців НАПН України у законотворчому процесі освітньої і наукової сфер та експертній діяльності,
- публіцистичними й науково-популярними публікаціями для широкого кола читачів у загальнодержавних медіа і соціальних мережах,
- оприлюднення науково-методичних матеріалів для фахівців в освітянських методичних виданнях,
- участі науковців у радіо- і телепрограмах в якості експертів,
- інформування громадськості на офіційних вебсайтах,

- інформування про діяльність НАПН України із розв'язання науково-освітніх та освітньо-педагогічних і соціально-психологічних проблем для широкого кола громадськості, що мала в цьому потребу, зокрема у соціальних мережах інтернет-простору.

За означений період загальна кількість відео- та радіовиступів вчених НАПН України складає кілька сотень; фахових публікацій, різноманітних за жанрами, проблематикою і темами у медіа – близько двох тисяч; повідомлень інформаційного і методичного характеру на сайтах і сторінках у соціальних мережах сягає десятків тисяч. Здійснено й поширено кілька сотень відеозаписів мотиваційних і вітальних слів президента НАПН України та академіків-секретарів відділень.

У звітному періоді реалізовано низку науково-інформаційних проєктів (окремі тривають дотепер) із усеукраїнськими науковими, науково-популярними, освітянськими / методичними журналами й газетами:

- учені НАПН України – українським учителям (газета «Освіта України»);
- до 25-річчя НАПН України (з виданнями «Голос України», «Освіта України», «Освіта», «Педагогічна газета», «Справи сімейні», газети видавництва «Шкільний світ»);
- наукова публіцистика («Україна молода», «Освіта і суспільство», «Українська літературна газета», «Світ», «Слово просвіти»);
- наукова журналістика у поширенні педагогічних і психологічних знань (журнали «Світогляд», «Рідна школа», «Трибуна», газети «Справи сімейні», «Освіта і суспільство»);
- статті методичного характеру для освітян-практиків (газети видавництва «Шкільний світ», методичні журнали для освітян Цифрового видавництва Expertus);
- «Університетська автономія: міф чи реальність?» («Освіта»);
- популярна методика для батьків, вихователів і учителів («Справи сімейні», «Освіта і суспільство»);
- До 100-річчя В.О. Сухомлинського («Освіта України», «Освіта», «Справи сімейні»);
- «Педагогічний календар» («Справи сімейні», «Освіта і суспільство»);
- «Моя особлива дитина» (газети видавництва «Шкільний світ», «Справи сімейні», «Освіта і суспільство»);

- «Нова українська школа» («Освіта України», «Педагогічна газета»);

- «Ювілей – час окреслення нових проєктів» (нарис про академіків-ювілярів, бліц-інтерв'ю) («Рідна школа», «Директор школи, лицею, гімназії», «Трибуна», «Освіта і суспільство», «Освіта», «Педагогічна газета»);

- до 30-річчя НАПН України («Трибуна», «Освіта і суспільство», «Педагогічна газета»);

- презентаційно-іміджеві книжкові видання (або розділи в них) з видавництвами «ЛОГОС Україна» і «Альфа Віта Груп», а саме: «Національна академія педагогічних наук України – 25 років» (2017 р.); «Наукові школи, авторські ідеї і концепції» (2018 р., 2019 р.); розділи у книгах «Науковці України – еліта держави» (VI т., 2020 р.), «Сучасний педагогічний досвід освітян України» (2020 р.); «Почесні імена України – еліта держави» (2021 р.), «Науковці України: 30 років досягнень, успіхів і визнання» (2021 р.), «Ректори України» (2021 р.); «Науковці України – еліта держави» (VII т., 2022 р.), «Феномен наукової школи академіка Миколи Євтуха» (2022 р.); «Україна. Науковці й освітяни: незламні у війні» (2024 р.); «Педагоги України» (2025 р.); «Професійна освіта України: вистояли, переможемо, відбудуємо» (2025 р.); «Науковці України – еліта держави» (2025 р.);

- Кремень В. Освіта: ідеї, роздуми, досвід: статті, доповіді, виступи, інтерв'ю / зібрання творів у п'яти томах. Київ: Грамота, 2025.

Публікаційну активність членів НАПН України і працівників наукових установ НАПН України представлено за проблемними напрямками статей у медіа:

- суспільно-політичний;
- аналітично-прогностичний;
- методичний;
- науково-інформаційний;
- суспільно-громадський;
- міжнародної співпраці та ін.

Тематика матеріалів була пов'язаною із відстоюванням незалежності України, ідентичності українців, дотриманням загальнолюдських цінностей, патріотичним вихованням, розвитком освіти і науки, інноваційними методами й формами освіти, психологічною допомогою комбатантам і соціуму, громадською і волонтерською діяльністю вчених, проблемами резильєнтності й солідаризації суспільства, інклюзивності, міжнародної співпраці тощо.

На офіційному сайті НАПН України у розділі «Популяризація науки» викладено матеріали відповідного змісту – новини, події, оголошення, а також інформацію про всеукраїнські освітянські виставки, рецензії на видання вчених академії, публікації у ЗМІ вчених НАПН України із посиланнями на першоджерела, що розширює інформаційне поле для відвідувачів сайту. Газета «Освіта і суспільство», яка виходить за підтримки НАПН України, має у розділі власну сторінку. У зв'язку із карантинном під час COVID-19 науково-освітні події було переміщено у режим онлайн, цьому також сприяла невідкладна потреба соціально-психологічної допомоги / консультацій для найбільш вразливих груп населення. Застосовувалась тактика негайних повідомлень про можливості отримання допомоги із лінками й телефонами для звернень громадян як на офіційному сайті, так і на сторінці НАПН України у соціальній мережі Facebook. З першого дня повномасштабного вторгнення на сайті викладено заяву НАПН України від 24 лютого 2022 р., що засуджує повномасштабне вторгнення й пояснює його причини, а також відкрито окрему сторінку «Працюємо для перемоги». Для розширення інформування громадськості у соціальній мережі Facebook функціонують сторінки «Освітнянська і педагогічна періодика» і «Педагогічна альфа-віта». Усі сторінки своєчасно актуалізовано.

Популяризація наукової діяльності вчених НАПН України триває і в площині співпраці науковців з громадськістю, зокрема громадськими спілками і об'єднаннями, у кількох площинах: активної наукової діяльності, коли вчені є самі членами громадських об'єднань; діяльне залучення суспільних осередків до співпраці; за угодами із державними і науковими установами із розповсюдження результатів наукової діяльності, обміну досвідом, спільної організації заходів.

20. Цифровізація наукової діяльності

Упродовж 2017 – 2026 рр. у НАПН України:

- здійснено комплексну цифрову трансформацію наукової діяльності, що охопила розвиток інформаційної інфраструктури, відкритої науки, цифрових сервісів, електронних комунікацій та інформаційно-аналітичного забезпечення наукових досліджень;

- у всіх наукових установах та закладі вищої освіти сформовано сучасну цифрову інфраструктуру

наукової діяльності: забезпечено функціонування високошвидкісного доступу до мережі Інтернет, локальних комп'ютерних мереж, бездротових зон доступу Wi-Fi, серверної інфраструктури, систем адміністрування вебресурсів та засобів інформаційної безпеки;

- упроваджено корпоративні хмарні сервіси Microsoft 365, Google Workspace for Education, Dropbox, OneDrive та інші цифрові платформи, що забезпечили ефективну організацію наукової діяльності;

- забезпечено безперервне функціонування офіційного вебпорталу НАПН України, вебсайтів усіх наукових установ, структурних підрозділів, спеціалізованих вчених рад, наукових бібліотек, електронних журналів та сторінок у соціальних мережах. Значна частина вебресурсів отримала англомовні версії, що сприяло розширенню міжнародної присутності академії;

- забезпечено безперервність наукової діяльності в умовах кризових викликів. Під час пандемії COVID-19, а згодом і воєнного стану, цифрова інфраструктура академії забезпечила супровід виконання фундаментальних і прикладних досліджень;

- упроваджено широке застосування сервісів відеоконференцій (Zoom, Google Meet, Microsoft Teams та інші) та корпоративних хмарних середовищ, що дало змогу проводити наукові конференції, вебінари, засідання вчених рад, міжнародні заходи, консультації, навчання аспірантів та експериментальну роботу у дистанційно-змішаному форматі. Розширено цифрові сервіси підтримки наукової діяльності шляхом впровадження систем електронного документообігу, електронних систем управління навчанням, інституційних репозитаріїв, електронних журналів відкритого доступу, системи перевірки академічної доброчесності, цифрових інформаційно-аналітичних ресурсів;

- забезпечено підключення НАПН України до Системи електронної взаємодії органів виконавчої влади, що підвищило ефективність електронного документообігу та взаємодії із органами державної влади.

Використання цифрових технологій стало невід'ємною складовою організації наукових досліджень, підготовки наукових публікацій, міжнародної співпраці, представлення результатів досліджень та інформаційного супроводу

діяльності наукових установ. У цілому в 2017 – 2026 рр. у НАПН України:

- створено сучасне цифрове науково-інформаційне середовище;
- забезпечено відкритий доступ до результатів наукових досліджень;
- сформовано цифрову систему наукових комунікацій академії;
- інтегровано діяльність установ у міжнародний інформаційний та науковий простір;
- забезпечено ефективне функціонування наукових установ в умовах пандемії COVID-19 та воєнного стану;
- суттєво розширено використання міжнародних наукометричних систем і цифрових ідентифікаторів дослідників;
- створено передумови для подальшого розвитку відкритої науки, цифрової трансформації дослідницької діяльності та впровадження технологій штучного інтелекту, аналітики даних і сучасних цифрових сервісів у наукову практику.

Отже, цифровізація наукової діяльності НАПН України у 2017 – 2026 рр. є одним із визначальних чинників модернізації академії, підвищення ефективності наукових досліджень, забезпечення їх відкритості, міжнародної інтеграції та стійкості функціонування в умовах сучасних викликів.

21. Фінансове забезпечення

Фінансування діяльності НАПН України здійснювалося в основному за рахунок коштів загального фонду Державного бюджету України. У 2017 р. фінансування діяльності НАПН України збільшилося порівняно 2016 р. на 65115,4 тис. грн або на 65,9 % і становило 163 956,4 тис. грн (94,3 % від потреби). Збільшення видатків на оплату праці дало змогу здійснювати виплату працівникам наукових установ доплат за наукові ступені та вчені звання у граничному розмірі та частково здійснити виплату матеріальної допомоги на оздоровлення. Зростання середньомісячної заробітної плати у 2017 р. становило 54,0 % порівняно із 2016 р., що пов'язано із підвищенням посадових окладів на 36,3 %, мінімальної заробітної плати у 2,16 раза та виплатою працівникам наукових установ доплат за наукові ступені та вчені звання у граничному розмірі та інших виплат.

Довідково: у попередні роки упродовж 2014 – 2016 рр. НАПН України зазнала значного скорочення бюджетних асигнувань (майже в 1,7 раза із 163 957,2 тис. грн у 2013 р. до 98 808,5 тис. грн у 2016 р.) та, як наслідок, штатної чисельності працівників (з 2448,25 шт. од. у 2014 р. до 1396,25 шт. од. у 2016 р.) та зменшення кількості виконуваних наукових досліджень з 130 до 99.

У 2018 р. видатки за загальним фондом Державного бюджету України становили 188 587,0 тис. грн (92,2 % від потреби) (збільшення видатків пов'язано із підвищенням посадових окладів та мінімальної заробітної плати); у 2019 р. видатки становили 200 111,6 тис. грн (94,5 % від потреби); у 2020 р. – 215 160,8 тис. грн (84,4 % від потреби) (не забезпечувалося у повному обсязі підвищення посадових окладів працівників та мінімальної заробітної плати); у 2021 р. – 270 130,7 тис. грн (91,3 % від потреби) (збільшення фінансування на 25,5 % забезпечило лише видатки на підвищення посадових окладів та мінімальної заробітної плати на 25,5 %).

У зв'язку із повномасштабним російським вторгненням, введенням в Україні воєнного стану із 24 лютого 2022 р. скорочено фінансування НАПН України із загального фонду Державного бюджету України на 31 183,1 тис. грн або на 10,2 % кошторисних призначень відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2022 р. № 401 «Про спрямування коштів до резервного фонду державного бюджету» у 2022 р.

Скорочено видатки на оплату праці, нарахування на заробітну плату, на оплату комунальних послуг та енергоносіїв, стипендії (зменшено прийом аспірантів з відривом від виробництва на 7 осіб), інші видатки із урахуванням обмежень, визначених Порядком виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 9 червня 2021 р. № 590 за КПКВК 6551030 «Наукова і науково-технічна діяльність у сфері освіти, педагогіки і психології». Також за цією бюджетною програмою проведено першочергове скорочення видатків на 11 млн 197,637 тис. грн, які планувалися на створення Інституту раннього розвитку дитини та дошкільної освіти (не розпочато виконання 4 наукових досліджень, виконання яких передбачалося цим інститутом). Це дало змогу за КПКВК 6551030 скоротити видатки на оплату праці із нарахуванням, стипендії,

оплату комунальних послуг не на 10,0 %, а на 5,0 % до кошторисних призначень. За бюджетною програмою КПКВК 6551020 також скорочено видатки на виплату довічної плати за звання дійсним членам (академікам) і членам-кореспондентам на 10 % (виплата здійснювалася у меншому розмірі).

Видатки загального фонду державного бюджету НАПН України у 2022 р. із урахуванням скорочення становили 273 898,2 тис. грн, що більше порівняно із 2021 р. на 3 721,7 тис. грн, що не забезпечувало підвищення середнього розміру мінімальної заробітної плати та посадових окладів на 1,4 %.

Кількість штатних посад працівників установ НАПН України станом на 31 грудня 2022 р. зменшено на 14 штатних одиниць за бюджетною програмою 6551060 «Підготовка кадрів та підвищення кваліфікації керівних кадрів і спеціалістів у сфері освіти закладами вищої освіти» у зв'язку із скороченням фінансування. Середньорічна кількість штатних посад працівників установ НАПН України за рахунок коштів загального фонду бюджету у звітному році становила 1373,4 одиниці. Середньомісячна заробітна плата працівників НАПН України за загальним фондом у 2022 р. склала 12 379 грн.

У 2023 р. відбулося чергове скорочення видатків за загальним фондом бюджету на 26 702,7 тис. грн (9,8 %), видатки склали 246 505,5 тис. грн, що становило 82,8 % від потреби.

Середньорічна кількість штатних посад працівників установ НАПН України за рахунок коштів загального фонду бюджету у цьому році становила 1350,75 одиниці. Середньомісячна заробітна плата працівників НАПН України за загальним фондом у 2023 р. склала 11371,7 грн, порівняно із 2022 р. зменшилася на 1007,3 грн або на 8,1 %, що пов'язано із зменшенням фінансування.

Фінансування діяльності НАПН України у 2024 р. збільшилось порівняно з 2023 р. на 46555,4 тис. грн і становило 293 063,7 тис. грн.

Середньорічна кількість штатних посад працівників установ НАПН України за рахунок коштів загального фонду бюджету у звітному році становила 1344,25 од. Середньомісячна заробітна плата працівників НАПН України за загальним фондом у 2024 р. зросла порівняно із 2023 р. і склала 13651,5 грн.

НАПН України у 2025 р. отримано фінансування із державного бюджету лише за розділом «Наука» в сумі 254 285,2 тис. грн (у 2024 р. було 256 139,7 тис. грн). За розділом «Освіта» в 2025 р. НАПН України не отримала фінансування із державного бюджету (у 2024 р. видатки становили 36924,0 тис. грн), оскільки видатки на підвищення кваліфікації кадрів передані МОН України.

За період 2017 – 2025 рр. фінансування діяльності НАПН України за розділом «Наука» номінально зросло в 1,8 рази, але це зростання не забезпечило навіть підвищення розміру посадового окладу працівника 1 тарифного розряду (відбулося в 2 рази, а саме з 1600 грн. у 2017 р. до 3195 грн у 2025 р.) та мінімальної заробітної плати (2,5 рази, а саме з 3200 грн у 2017 р. до 8000 грн у 2025 р.).

Упродовж 2017 – 2025 рр. за загальним фондом бюджету виділено асигнувань 2 106 047,1 тис. грн, касові видатки становили 2 105 002,4 тис. грн.

У структурі касових видатків НАПН України за період 2017 – 2025 рр. видатки на оплату праці із нарахуванням, стипендію та довічну плату за звання членам академії (соціальні видатки) становлять 93,5 %; комунальні видатки – 2,7 %; інші видатки 3,8 %.

У загальному обсязі видатків капітальні видатки за період 2017 – 2025 рр. становили 18 508,5 тис. грн або 0,9 %, із них на придбання обладнання виділено 3 708,5 тис. грн (2017 р. – 2911,2 тис. грн, 2018 р. – 181,2 тис. грн, 2019 р. – 318,5 тис. грн, 2020 р. – 297,6 тис. грн), (придбано 162 одиниці обладнання); на проведення протиаварійних та невідкладних консерваційних робіт будівлі за адресою: м. Київ, вул. Богдана Хмельницького, 10 – 14 800,0 тис. грн (упродовж 2018 – 2019 рр. за КЕКВ 3143 «Реставрація пам'яток культури, історії та архітектури»).

Відповідно до Закону України «Про Державний бюджет України на 2026 рік» від 3 грудня 2025 р. № 4695-ІХ НАПН України затверджено бюджетні призначення за загальним фондом бюджету за розділом «Наука» у сумі 274 551,7 тис. грн, що становить 91,8 % від потреби у фінансуванні НАПН України.

Слід зазначити, що в звітному періоді підвідомчими установами НАПН України постійно здійснювалась робота щодо залучення власних надхо-

джень. Власні надходження підвідомчих установ НАПН України за спеціальним фондом у відсотках до загального надходження коштів становили у 2017 р. – 12,0 %, у 2025 р. – 19,3 %.

Понад асигнування, що були виділені із загального фонду Державного бюджету, підвідомчі установи НАПН України отримали за спеціальним фондом бюджету: в 2017 р. 22 285,2 тис. грн; у 2018 р. – 24 646,9 тис. грн (більше надходжень 2017 р. на 2 361,7 тис. грн або на 10,6 %); у 2019 р. – 25 903,7 тис. грн (більше надходжень 2018 р. на 1 256,8 тис. грн або на 5,1 %); у 2020 р. – 28 096,6 тис. грн, що більше надходжень 2019 р. на 2 192,9 тис. грн або на 8,5 %; у 2021 р. – 37 831,1 тис. грн (надходження зросли на 9 734,5 тис. грн або на 34,6 %); у 2022 р. – 26 076,9 тис. грн (надходження зменшилися на 11 754,2 тис. грн або на 31,1 %); у 2023 р. – 46 677,5 тис. грн (надходження зросли на 20 600,6 тис. грн або на 79,0 %); у 2024 р. – 56 253,9 тис. грн (надходження зросли на 9 576,4 тис. грн або на 20,5 %); у 2025 р. – 60 675,3 тис. грн (надходження зросли на 4 421,4 тис. грн або на 7,9 %).

Упродовж 2017 – 2025 рр. до спеціального фонду НАПН України та її установ надійшло 330 014,2 тис. грн, з яких: надходження від плати за послуги, що надаються бюджетними установами згідно з їх основною діяльністю – 219 430,2 тис. грн, що становить 66,5 % від загального надходження, надходження від додаткової (господарської) діяльності – 32 753,2 тис. грн (9,9 %), надходження від оренди майна – 20 352,4 тис. грн (6,2 %), надходження коштів від реалізації в установленому порядку майна (крім нерухомого) – 249,7 тис. грн (0,1 %), інших джерел власних надходжень – 57 228,7 тис. грн (17,3 %).

Відповідно до Закону України «Про Державний бюджет України на 2026 рік» від 3 грудня 2025 р. № 4695–IX НАПН України затверджено бюджетні призначення за спеціальним фондом бюджету у сумі 55 814,2 тис. грн.

Спеціальний фонд бюджету НАПН України формувався за рахунок наступних джерел фінансування:

- плати за послуги, що надаються бюджетними установами згідно з їх основною діяльністю та згідно із законодавством (підготовка наукових та науково-педагогічних кадрів, фахівців, підвищен-

ня кваліфікації, виконання наукових досліджень, проведення конференцій та ін.).

- плати за оренду майна бюджетних установ (скорочення надходжень від оренди у 2022 – 2023 рр. пояснюється тим, що відповідно до постанови Кабінету Міністрів України «Про особливості оренди державного та комунального майна у період воєнного стану» від 27 травня 2022 р. № 634 на території м. Києва з 1 жовтня 2022 р. орендна плата нараховується у розмірі 50 % розміру орендної плати, встановленої договором оренди);

- інших джерел власних надходжень бюджетних установ (надходження на реалізацію грантових угод: на виконання наукових досліджень за рахунок грантової підтримки за договорами, укладеними із Національним фондом досліджень України (з 2020 р.), з міжнародним та іноземним фінансуванням, стипендій Кабінету Міністрів України молодим вченим, дарунків у натуральній формі та благодійні внески; надходжень за договорами, укладеними із МОН України на виконання наукових досліджень установами, які за результатами державної атестації віднесені до групи А – 7955,1 тис. грн (2025 р.).

* * *

Таким чином, наведені звітні дані свідчать, що у 2017 – 2026 рр. Національна академія педагогічних наук України повною мірою виконувала окреслені законодавством статутні завдання, здійснювала ефективний науково-методичний супровід освітньої сфери. В умовах сучасних воєнних й інших викликів академія забезпечувала властивими їй методами стійке функціонування освіти, подолання освітніх втрат, подальший розвиток цієї найбільшої гуманітарної сфери, психологічної підтримки суспільства. Визначною роллю академії у звітний період стало її сприяння утвердженню української національної і громадянської ідентичності, інтеграції національної освіти і науки в європейські освітній і дослідницький простори, євроінтеграції України як сильної конкурентоспроможної держави.

ЗМІСТ

1.	Діяльність НАПН України в умовах викликів звітного періоду	3
2.	Виконання Плану заходів із реформування НАПН України	6
3.	Наукові здобутки	7
3.1.	<i>Відділення філософії освіти, загальної та дошкільної педагогіки НАПН України</i>	7
3.2.	<i>Відділення психології та спеціальної педагогіки НАПН України</i>	9
3.3.	<i>Відділення загальної середньої освіти і цифровізації освітніх систем НАПН України</i>	11
3.4.	<i>Відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН України</i>	13
3.5.	<i>Відділення вищої освіти НАПН України</i>	15
4.	Кадровий потенціал НАПН України	16
5.	Атестація наукових установ НАПН України	17
6.	Діяльність Президії НАПН України	17
7.	Виконання наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок	18
8.	Впровадження та вплив результатів наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок	20
9.	Експериментальна діяльність	22
10.	Представлення наукових періодичних видань та публікацій вчених НАПН України в світовій системі наукових комунікацій	22
10.1.	<i>Наукові періодичні видання НАПН України</i>	22
10.2.	<i>Публікаційна активність вчених НАПН України</i>	24
11.	Науково-експертна діяльність вчених НАПН України	26
11.1.	<i>Проведення наукової експертизи</i>	26
11.2.	<i>Участь вчених НАПН України в роботі експертних груп</i>	27
12.	Співпраця з органами державної влади і науковими організаціями	28
12.1.	<i>Співпраця із комітетами Верховної Ради України</i>	28
12.2.	<i>Співпраця з Міністерством освіти і науки України</i>	28
12.3.	<i>Співпраця з Національною академією наук України</i>	30
12.4.	<i>Співпраця з Національною академією медичних наук України</i>	31
12.5.	<i>Співпраця з Національною академією правових наук України</i>	32
12.6.	<i>Співпраця з Національною академією мистецтв України</i>	33
13.	Проведення науково-практичних масових заходів	33
14.	Участь у виставковій діяльності	34
15.	Проведення освітньої діяльності в НАПН України.	34
15.1.	<i>Підготовка здобувачів ступеня доктора філософії та доктора наук</i>	34
15.2.	<i>Атестація наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації</i>	36
15.3.	<i>Міжвідомча рада з координації досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології</i>	37
15.4.	<i>Підготовка на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях вищої освіти</i>	40
15.5.	<i>Підвищення кваліфікації</i>	40
16.	Забезпечення реалізації державної політики з питань гендерної рівності	41
17.	Діяльність Ради молодих вчених НАПН України	42
18.	Міжнародне наукове співробітництво	43
19.	Популяризація наукової діяльності НАПН України	45
20.	Цифровізація наукової діяльності	47
21.	Фінансове забезпечення	48

*Звіт про діяльність
Національної академії педагогічних наук
України у 2017 – 2026 рр.*

За загальною редакцією акад. В.Г. Кременя

Підготовка звіту:

В.І. Луговий, О.М. Топузов, С.О. Сисоєва, І.О. Титаренко, В.Г. Панок, Т.І. Куліш,
О.І. Ляшенко, Ю.І. Мальований, Н.Г. Ничкало, В.П. Гордієнко, П.Ю. Саух,
М.В. Набок, Л.Д. Березівська, І.Ю. Регейло, О.П. Вашуленко, І.М. Гудим,
О.М. Шпарик, Л.М. Смола, О.А. Шагаєва, С.В. Алексєєва, О.В. Мушка,
П.П. Доценко, О.В. Вишняк, Л.І. Ткаченко, С.О. Дмитренко, В.М. Грицан,
В.І. Довбищенко

Національна академія педагогічних наук України
вул. Січових Стрільців, 52-А, м. Київ, 04053, Україна
Телефон/факс: (44) 226-31-80, (44) 489-08-60
Е-mail: info@naps.gov.ua
Вебсайт: <https://naps.gov.ua/>

